

Aziz Nesin _ Leyla İle Mecnun

LEYLA İLE MECNUN^
FUZULİ'den günümüz Türkçesıne aktaran :Aziz Nesin
Tarayan: Muhammet hekimhan
TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI
BİLGİ BASIMEVİ-ANKARA, 1972
TDK HALK KİTAPLARI HALK ÖYKÜLERİ DİZİSİ : 2
TÜRK DİL KURUMU YAYINLARI : 363
însan bilirse, söz can demektir. Sözü kavramak., insana başka bir can verir,
derler. Bugün ölülere can verdik, kötü bir şey mi bu? Leylâ ile Mecnundu anarak
ruhlarını şâd ettik.
FUZULİ
BU, ASLAN'IN DÜNYAYA GELDİĞİDİR
Bir zamanlar, Bağdat ile Basra dolaylarındaki oymakların, urukların başkanı olan
bir kişi vardı. Bütün erdemleri kendisinde toplamış, iyilikte eşi, benzeri
olmayan bir insandı. Kimileyin Bağdat'ta, kimileyin Basra'da otururdu. Belli bir
yerde sürekli kalmaz, sık sık gezerdi. Daha çok su başlarında konaklar kurar,
uruğu ile birlikte oralarda eğlence içinde yaşardı. Hangi uğrağa yolu düşse,
oymağının kara çadırları kurulunca çöl, menekşeliğe dönerdi. Malı, parası çoktu,
ama bir mirasçısı, ölse yerini alacak bir oğlu yoktu.
Adını sürdürecek çocuklarını kendi yerine bırakabilen insanlara ne mutlu!
Kısacası, oymakların beyi, urukların en erdemlisi olan o güzel yüzlü koca adam
da kuşağının sürmesi için bir çocuğu olmasını dilediğinden bu yolda her umara
baş vurdu. Gitmedik hekim, almadık ilâç bırakmadı. Adaklar adadı, Tanrı'ya çok
yalvarıp yakardı. Sonunda yakarıları etkisini gösterdi, dileği yerine geldi.

Yanağının güneşiyle yeryüzünü süsleyen ay parçası bir oğlu doğdu. Anası, babası
öyle sevindiler ki, yoksullara paralar saçtılar.
Çocuk yeryüzüne gelir gelmez, sanki sonunun nasıl olacağını bilmiş gibi haykırmaya başladı. Son gününü ilk gününden görerek inleyip ağladı. Sanki, «Üzüngsüz kişi olmaz. Kim bu yaşam tuzağına tutsak düşmüşse, sürekli üzüngçlere
dayanması gerekir.» demek istiyordu.
Doğmak mı bu ne Bu yeryüzüne Bellidir yönüm Görüp son günüm
AZİZ NESİN
Boyna haykırdım Direnci kırdım Gelmişiz bi kez Geri dönülmez Dayanmak gerek Hep
yanmak gerek Evet güçsüzüm vir dinle sözüm Ey acı dünya Çefacı dünya Tüm dertleri al Yüreğime sal Tek diyeceğim Senden dileğim Şarap kan olsun Kasdı can
olsun Öyle içki sun Hep ağu olsun Sende üzünç çok Gördüm sevinç yok Aşkı yasak
et Aşka tutsak et Çok olup tasam Kendim unutsam
Dadısı onu yıkayıp kandan arıtarak kundakladı. Başkanlarının oğlu oldu diye bütün uruklar, bütün oymaklar sevinmişti. Çocuğun adını Aslan koymuşlardı. Dadısı ona canla başla bakıyor, iyi yetişmesi için elinden geleni, her gerekeni
yapıyordu. Gelgeldim, her ne yapılsa çocuk bi türlü kıvanmıyor, durmadan ağlayıp
haykırıyordu. Süt içse, kan içti sanıyordu. Ne yapılsa avutulup oyalanmıyordu.
Başa çıkamayan dadısı, oyalansın da sussun diye bir gün onu gezdiriyordu. Evlerden birinden bir kadın, çocuğu görüp

ilgilendi. Acıdığından çocuğu kucağına aldı. Aslan, kadının güzelliğine bakıp
ağlamayı kesti. Çok mutlu görünüyordu. Kadının kucağındayken hep güldü. Kadın,
kucağından indirince de yeniden ağlamaya başladı. Dadı, işin içyüzünü anlamıştı.
Güzel kadını, eve getirdi. Kadın, Aslan'ın yanında, evde kaldı. Aslan, kadına
alıştı, onunla kaynaştı. Artık anasını da, dadısını da aramaz oldu. Bilenler işi
anlamışlardı: Çocuktaki bu erinçlik, bu hoşluk, sevinin ilk belirtileriydi.
Aslan, dadısının eğitimi altında günden güne gelişerek büyüdü. Zaman çabuk geçiyordu. Aslan'a öyle bir sünnet düğünü düzenlendi ki, ülkenin bütün ileri
gelenleri, soyluları düğüne çağrılmıştı. Babası bu sünnet düğünü için o denli
çok gümüşle altın saçmıştı ki, koca adamın yoksul düşeceği korkusuna kapılanlar
bile olmuştu.
Sıra Aslan'ın öğrenimine gelmişti. Gereken hazırlıklar yapıldıktan sonra Aslan'ı
okula verdiler.
BU, ASEKN'IN LEYLÂ'YA TUTKUNLUĞUDUR
Okulda, kız-erkek karışık okuyordu. Aslan'ın okul arkadaşları arasında melek
güzelliğinde kızlar vardı. Melek gibi kızlarla iyi yürekli oğlanlar bir arada
olunca okul da cennete dönüyordu. Kızlar baygın bakışlarla göz süzüp cilvelendikçe oğlanlar buna nasıl dayansın!
Kızlardan biri, bir peri, Aslan'la ilgilendi. Aslan da o periye ilgi duydu. Kız

öyle tapılası, eşsiz bir put ki, yüzünü görünce Aslan'ın aklı başından giderdi.
Dalgalı saçları lüle lüle, düğüm düğüm, sanki insanın boynuna takılmak için bir
belâ zinciri... Güzellikte eşsiz bir çift yuvarlak kaş. Her kirpiği kan dökücü
bir ok. Kapkara gözlerine sürme çekmeyi gereksiz bulur. Gamzeli yanağına allığın
katacağı hiç bir renk yok. Al dudakları arasında görünen inci dişleri, gül
yapraklan arasına çiğ tanecikleri dizilmiş gibi durur. Konuşmak için dudaklarını
açınca nerdeyse

ölülere can gelecek. Sanki bir ışık denizinde balık... Sahan bakışlı, ahu gözlü,
şirin huylu, selvi boylu, ince belli, tatlı dilli, tam tapılası bir put...
Herkes yöresinde dolanıp duruyor. Herkes ona tutkun. Adı, Leylâ. Baştan ayağa
gülüş...
Aslan, daha görür görmez Leylâ'ya vuruldu. Büyük bir istekle onun derdine düştü.
Leylâ da Aslan'ı görünce yanıp tutuştu, kendinden geçti, onun tutkunu oldu.
Baktı, eşi benzeri olmayan yakışıklr bir genç... Ay yüzü sanki bir ışık pınarı.
Ayağının altındaki toprak, cennet kızlarının gözlerine sürme olsa değer. Selvi
boylu, yasemin kokuşlu...
Birbirlerine tutuldular. İstek sarhoşluğuyle ikisi de bir kadehten zevk şarabını
içti. Belâ burgacında boğuldular, bir oldular, aralarında hiç bir ayrım kalmadı.
Eskiden birbirlerine aykırı düşen davranışları bile aynı oldu. Bir tende iki can
gibiydiler. Kim Aslan'a bir şey sorsa, Leylâ'dan ses gelirdi. Kim Leylâ'ya
seslense, Aslan cevap verirdi. Tam bir bağlılıkla aralarındaki sevgi gittikçe
artıyordu. Kitap okumak istese, Leylâ'nın kitabı Aslan'ın yüzü olurdu. Aslan
yazı yazacak olsa, örnek diye Leylâ'nın kaşına bakardı. Yazı üzerine
tartışırlardı. Ama ne tartışma, sonunda hep anlaşmayla sevişmenin son sınırına
varırlardı.
Uzun süre neşe içinde yaşadılar. Ama aşk saklı kalamaz. Aşka düşen kendini
tutamaz. Aşk ateşi belirir belirmez, kınama yalımları da baş gösterir.
Leylâ ile Aslan'ın sevgiden duydukları coşku o kerteye varmıştı ki, artık akıl
yolunu göremez, aklın sözünü duyup işite-mez olmuşlardı. Artık sevgilerini
söylemeye ikisinin de dillerinde derman kalmamıştı. Kaş, göz işaretleriyle
anlaşıyorlardı. Biri gözleriyle sorarsa öbürü başıyle cevap veriyordu. Gözle
kaşla konuşmaları da başkalarının kötü sanılarını gideremedi. Onların aşkıyle
başkalarının kınamaları bir arada sürdü. Bu durum iki sevgilinin de gözünden
kaçmadı. Onları kınayanlar arttıkça onlar da sakınarak davranmaca başladılar.
Gizleri bilinmesin diye ancak bahaneler uydurarak konuşabiliyorlardı.
Aslan,

dersini unutmuş gibi yaparak Leylâ'ya gider, «Çalışmaktan çok yoruldum. Sen daha iyi biliyorsun. Gel, şu bilmediklerimi bana öğret. Ben okuyayım da sen bir dinle...» derdi.
Aslan bile bile yanlış yazardı ki, Leylâ gerçekten yanlış sansın da gülsün, gül yüzünde güller açılsın... Öbür çocuklar yüksek sesle derslerini okumaya başlayınca Aslan da sevgilisine düşüncelerini açar, içini döker, bu gürültüde söylediklerini başkaları anlamazdı.
Okuldan çıkışta onunla buluşmak için hileler düşünürdü. Kitabını yitirmiş gibi yapar, Leylâ'nın yoluna çıkarak, «Kitabımı gördün mü ?» diye sorardı. Böylece bir an için bile olsa Leylâ ile konuşup mutlu olmak isterdi.
Durmadan sevgilisinin adını yazdığından defterlerinin yapraklan, Leylâ, Leylâ diye yazılarla doluydu.
BU, LEYLÂ'YI ANNESİNİN AZARLADIĞIDIR
Zavallı Aslan bir süre düşünceli, sakına sakına davrandı. Ama kaçgöçlü sevginin tadı olmaz. Sevi alanında sakınmanın yeri yoktur1(^şkla iki yüzlülük uyuşmaz. Bu yüzden de sevenler elbet kınanır. Çok geçmeden onların da birbirlerini sevdikleri duyuldu. Aşkları dile düştü. Bu serüven ortalığa yayıldı: Aslan, Leylâ'nın tutsağı olmuş. Leylâ da Aslan'a gönül vermiş...
Söylentiler yayıldıkça yayıldı. Sonunda Leylâ'nın annesinin kulağına dek gitti.
Kadın ateşlere yandı, yaslara boğuldu. Çok kızdı. Leylâ'ya ateş püskürdü. Her sözünden ateşler saçılıyordu. Leylâ'ya dedi ki:
«Hoppa! Nedir bu dedikodular! Nedir senin için söylenen bu kötü sözler? Neden iyi adını kötüye çıkarıyorsun? Kötü ağızlılar seni ne diye kınasınlar! Bir lâle gibi güzelsin, ama neyle-yeyim ki yüzün açık... Ağır başlı ol! Delişmenlik etme! Sanki sende yansıyormuş gibi her yüze bakma, her gördüğüne su gibi akma! Ne ayna gibi katı yüzlü, ne nergis gibi baygın gözlü ol! Can gibi gözlerden gizli kalmalısın, yoksa sana canım demenin hiç bir anlamı kalmaz. Taş bebek gibi süslenme! Pencere gibi

yolları gözleme! Kadeh gibi ellerde dolaşmayı kendine yasakla! Kötüden, kötülükten kendini akla! Gölge gibi her yere yüz sürme! Herkesle söyleşip gezip dolaşma! Senin aşka düştüğünü, yabancıyla gönül eğlediğini söylüyorlar. Bir oğlan âşık olsa şaşılmaz, ama kıza âşıklık hiç yaraşmaz! Ah gözümün ışığı, utanç yaman olur, sonu aman olur. Sakın, namusumuzu lekeleme! Büyüğü, küçüğü, bizi herkes tanır, bilir. Her yerde adımız iyidir. Aman bir yüMaramız olmasın. Sonra nasıl il içine çıkarız? Hadi de ki, ben saria kıyamam, ya bir de baban duyarsa, seni cezalandırmaya kalkarsa, ne yaparsın? Gel, bundan sonra okula gitme! Artık ananı, babanı okul bil. Herkesle düşüp kalkmak güzel değil. Anka gibi bir yana çekil! Öyle davran ki, gözlerden uzaklaş, ama dillerde dolaş! Kızını gizli

tutana ne mutlu! Kız demek giz demek...»
Bu azarlamalardan sonra dünya başına yıkıldı Leylâ'nın. Kavuşma günlerinden sonra ayrılık günlerinin gelip çattığını anlayıp yandı. Umarsız kaldı. Hiç bir
şeyden habersizmiş gibi davrandı. Olup bitenleri bilmezden geldi. Ağlaya ağlaya,
güzel yüzü göz yaşlarıyle ıslanarak annesine şöyle dedi:
«Kadın anam, benim dünyada en yakınım olan! Öyle sözler söyledin ki, ne demek
istediğini hiç anlamadım. Söylediklerinin anlamını bile bilmiyorum. Seviden,
sevgiliden söz ediyorsun; bunlar ne demeye gelir, hiç bildiğim yok. Bana aşkm
adını bile anan olmadı. İşte şimdi ilk senden duyuyorum. Tanrı adına söyle, anlat bana anneciğim, aşkın anlamı nedir, öğret bana, bu gizi açıkla! Bana yol
göster, gizliyi önüme ser! Okula da ben kendi isteğimle gitmiyorum. Senin isteğine aykırı hiç bir iş görmüyorum. Hem kendin bana, okula git diyorsun, hem
de şimdi, sakın gitme' diyorsun. Hangi dediğine kanayım, hangi sözüne inanayım?
Okulun kalabalıklığı, sıkıntı içinde zamanın geçmesini bekleyip durmak, oturup
kalmak, sonra öğretmenin boyuna azarlamalarına katlanmak bana da zor geliyor.
İnan, ben de okula gitmek istemiyorum. Ne olur, bir daha söyleme böyle sözler
de,jj)eni de üzme...»

Annesi, Leylâ'nın sözlerine inanıp, yakınmaktan, kızını azarlamaktan vazgeçti.
Söylentilerin gerçek olmadığına inandı. İkircimden kurtuldu, böylece avundu.
Leylâ da umarsız evde kalıp oturdu. Ama üzünçten dünyası karardı. Umutlu gönlü
karalar bağladı. Güzel gözlerinden inciler döküldü. Ah eder dururdu. Ama neye
yarar, soluğunun yeli gönlünün goncasını açamazdı. Göz yaşlan dökerdi ama içinin
umudu yeşermezdi... Saçlarının perçemleri gibi kıvır kıvır kıvranmaya, çektiği
acıdan yanmaya başladı.
Acılı özlemler içinde sevgilisi Aslan'a şöyle sesleniyordu:
Tutsak oldum bir yandan ayrılık öbür yandan Ayrılan benim benden tendir ayrılan
candan
Sevgi ulaşılamaz bir çevren çizgisiymiş Ne yapsam ayrılamam benden uzaklaşandan
Kimseler yok kurtulmuş kaçıp kendi kendinden Sana tutsak olaydım kurtulup bu
zindandan
Ey rüzgâr gidip söyle Leylâ'nın hali böyle Gözlerim görmez oldu gözümden akan
kandan
Düşlerde değil artık gerçekten görsem seni Sevince dayanamam ölürüm heyecandan
Çıksa canım tenimden ancak bu acı biter Bir haber gelsin yeter Leylâ'sına Aslan'dan
Leylâ çok acı çekti. İçi daraldı. Canı bunaldı. Sonunda hasta oldu. Ne derdini

saklayabiliyor, ne kimselere anlatabiliyordu, ne de bir dert ortağı vardı. Üzünçten lamba camı gibi inceldi. Düşler kurup üzünç içinde ahlar çekerek bağrına taş basıp dayandı.

Aslan, sevdaya düşmüş, Leylâ'ya vurulmuş, bu yüzden hasta olmuştu. Ama yine de
her sabah okula gidince Leylâ'yı görüp üzünçten kurtulurdu. Sevgilisinin güzelliğini örnek alıp yazmaya başlayınca dünyanın bütün dertlerini üstünden
atardı.
Bir sabah yinçiher zamanki gibi sevgilisine kavuşmak isteğiyle her günkü yolu>
tutarak güle oynaya okula geldi. Bir de ne baksın, cennette, huri yok. Gün doğmuş ama ortalık aydınlık değil. O günü akşama dek güneşsiz geçti. Okul ona
zindan kesildi. Dönek feleğin bir oyununa geldiğini anladı. Herhalde ilin günün,
şunun bunun kötü sözleri yüzünden o gülün yoluna diken düşmüştü. Umutsuzluğa
kapılarak ah-vah etti. Kendi kendine dedi ki:
«Ey felek! Neden bana kıydın? Sana ne yaptım ki canıma susadın? Neden sevgilimin
yolunu kestin? Ben isteğime ulaşayım derken sen bana engel oldun. Neden? Suçum
nedir, anlat bana! Önceleri bana güler yüz göstermiştin. Beni sevgilime kavuşturup mutlu etmiştin. Ya şimdi neden döneklik, terslik ediyorsun? Bir gün
tanyeri ağarırken gönlümün yangınıyle ah çekip gök kubbeni ateşlere vereceğimden, böylece ayrılık ateşinin ne olduğunu sana da göstereceğimden hiç
mi korkmadın?»
Aslan, ayrılığın tutsağı olmuştu. Daha pek çok gün okula geldi. Ağlayıp sızladı.
Okuldakiler de onun yüzünden her gün akşama dek tedirgin oluyorlardı. Geceleri
de ağlayıp inleyerek sevgilisine sesleniyordu:
«Ey göz aydınlığı! Ey gönül sevinci! Sensiz gözümün ışığı yok oldu. Önceki o
yakınlığın neydi, ya şimdi bu ayrılığın nedir ? Önceleri neden beni kendine bağlayıp esrik ettin de, şimdi neden beni baş ağrıları içinde seni bekler, yolunu gözler bıraktın? İnleyen gönlüme ayrılık ateşi saldın. Gözlerim özlem
yaşlarıyle doldu. İçimin ateşi yana yana akşam alacasının yangını gibi göklere
yükseldi. Ben böyle bir günümde arkadaş bile istemiyorum, hayalini de al benden!
Özlem şarabiyle başım dumanlı, ayrılık

şaşkınlığıyle kendimi şaşırdım. Tasalarını da bende bırakma, açığa vurup herkese
söylemekten korkuyorum. İstediğini yapıp yapmamak bir esriğin elinde mi, şaşkına
nasıl güvenilebilir? Senin tasalarının yolunda candan oldum, ama bu gelgeç dünyanın karışıklıklarından da kurtuldum. Senin verdiğin zevk bana sonsuz içkiyi, ölümsüz sevinci tattırdı. Ölüm bile gelse benim nemi alacak? Bende can
yok ki... Alsa alsa kaygıları alır. Sıkıntılı gecelerin ışığıyım. Gönül havasının yeline kapılmışım. Başımdan olurum da aşkımdan olmam.

Kaygılar içre ağladığım, ayrılık ateşiyle yandığım bugünler de yaşam kitabıma
yazılacaksa, böyle bir hesap aldatmaca olur. Çünkü sensiz günlerimi yaşadım saymıyorum. Günü gün yapan güneştir; hesap buna göre yapılır. Güneşimin görünmediği güne ben gün diyemem, benim hesabım işte budur. Ama neyleyeyim ki
gönül derdinden bir anlayan yok... Söyledikçe derdim artar eksilmez; sanki bir
ateş de yel estikçe yalımları daha çoğalıyor.»
SonundaJpu sevi tutsağı çok utanılacak durumlara düştü. Adı Aslan'ken ona Mecnun
denildi, yani adı deliye çıktı. Tasalar, kaygılar onu tüm değiştirdi. Yanık sevi şiirleri söylemeye başladı. O günlerdeki bir şiirinde şöyle diyordu:
Leylâ olmazsa yoktum Leylâ varsa ben vardım Leylâ benden kaçtıkça Leylâ'ya daha
vardım
Ben beni bulmak için çöle vurdum kendimi Yolun gösterir diye her rüzgâra uyardım
İçimin yangınına su diye koştum çöle Çöle varıp çöl oldum çığlık çığlık yakardım
Boşuna bu çığlığım ben benden kurtulamam Bana benden başkası kimse edemez yardım
Damlayan su mermeri zamanla elbet oyar Göz yaşımla adını sert bağrıma oyardım

Sarıl kollarım sarıl sarıl kendi kendine Leylâ bende oldukça ben kendimi sarardım
BU, LEYLÂ'NIN MECNUN'U GÖRDÜĞÜDÜR
Yeryüzünü ^dınlatan ilkyazın her şeye bolluk, gürlük verdiği bir gündü. Gül,
yüzünden örtüyü atmış, bülbül inleyen şarkılarına başlamıştı. Lâlelerin kadehleri çiğle dolmuştu. Taze yeşillikler, çiçekler-, güller, renk renk değerli
taşlar gibi parlıyordu.
Candan bağlı arkadaşları Mecnun'un durmadan ağlayıp inlediğini görünce, ona şöyle dediler:
«Güller açılmışken sen böyle üzgün durma! Bu mevsimde insan sıkıntılardan uzak
kalmalı, mutlu olmalı. Bulut değilsin ki ağlayasın, sel değilsin ki çağlayasın... Gül gibi göğsünü yırtma, çimen gibi yerlere serilme! Gel, kırlara
çıkıp şarap içelim. Böyle güzel bir zamanı tasalı geçirme! Hadi, bizi kırma da,
biraz gez dolaş. Kendini kapıp koyverme böyle. Geçmişi unut. Yazık değil mi sana... Dünya hep böyle kalmaz ya, olur da isteğin çiçek açar, hiç umudunu kırma! Bak, ilkyaz gelip geçiyor, belki sevgilin de gelir...»
Mecnun, arkadaşlarının sözlerine uyarak gezip dolaşmak için kırlara çıktı. Ağlaya ağlaya dolaşıyor, her yanı şaşkınlık içinde geziyordu. Kimileyin bitkilere derdini döküyor, kimileyin lâlelere yalvarıyordu. Sevgilisini görmüşse
anlatsın diye menekşeye içini döküyordu. Onu da kendisi gibi tutkun sanıp lâlenin ayağını öpüyor, yarasına yüzünü gözünü sürüyordu. Nergisin yüzüne baktıkça sevgilisinin gözlerini ansıyıp ah ediyordu. Bülbüllere halini anlatıp
kumrulara usancını söylüyordu. Her yeni çiçek gördükçe ah çekip inliyordu. Uğrak
uğrak gezip dururken birdenbire yolu, sevgilisinin gezip dolaştığı yere düşmez
mi! Leylâ, peri yüzlü arkadaşlarıyle birlikte, Mecnun'dan önce oraya gelmiş,

güller, lâleler üzerine gölgesini salmıştı. Yemyeşil

çimenler üzerine bir yeşil çadır kurmuş, sanki çimenlik içinde ay haleye bürünmüştü.
Karşılaştıklarında, çelik mermere çarpınca nasıl ateşlenirse işte öyle oldular.
Sanki ikisi, bir saza takılmış iki teldi. Ağlayıp inlemeye başladılar. Leylâ,
Mecnun'a bakınca sevindi, Mecnun Leylâ'yı görünce tutuldu. Mecnun'un aklı başından gidip o ay yüzlüye bi kez bile bakamadı. Gölge gibi yere serildi.
Leylâ'nın da aklı başından gidip baktığını görmez oldu. Hayranlığı o kerteye
geldi ki, olduğu yere düşüp kendinden geçti.
Yüzüne gülsuyu serpip Leylâ'yı ayıktılar. Her yandan koşup gelen arkadaşları ona
dediler ki:
«Bir yabancıyla görüşüp söyleştiğini, ona tutkun olduğunu anan baban duyarsa
sonu iyi olmaz. Böyle davranmak sana hiç yakışmaz. Sen ona iyi gözle bakmış bile
olsan kötü görülür. Bize de, sana da bundan zarar gelir.»
Arkadaşları, çadırı, yaygıyı toplayıp kaldırdılar. Olanları ana-babası duymasın
diye o ay yüzlüyü zorla evine götürdüler. Bu serüvenden hiç kimseye bir şey söylemediler.
Mecnun birae kendisine geldi ki, donmuş gibi kaskatı kesilmiş. Sevgilisi görünürlerde yok. Perinin gittiğini, o güzelin kendisini koyup yittiğini anlayınca üstünü başını yırtıp paralayarak çığlık çığlığa haykırıp ağlamaya başladı. Giysilerinden soyundu. İçi yanıyordu. Ahinin dumanı başına vurdu.
Dondan, gömlekten soyundu. Onun gibi bir dert şehidine giysiler kefen sayılırdı.
Kefene bürünmekten utanç duydu. Ayaklarına bağ olur diye ayakkabılarını da çıkarıp attı. Özür dileyerek yanındakilere dedi ki:
«Ey bana nicedir arkadaşlık, yoldaşlık edenler! Aşkın saldırısı artık sel oldu,
beni boğdu. Sizler de bu ateş selinde yanmamak için benim gibi bir hastanın yanında durmayın. Ben sevda ateşine yandım. Cana düşen bu ateş, sonunda elbet
tutuşup yalazlanacaktır. Basımdaki belâyı kolay sanmayın. Sizler de benim ateşime yanmayın! Ateşimden size bir kıvılcım sıçramasın, bir kor düşmesin. Bir
yararım olmadı, hiç olmazsa zararım do-

kunmasın. Bu sevi, dünyamı kararttı, beni zincire vurdu. Ben bir kuşum, yuvamdan
uçmuşum, artık evi-ocağı unutmuşum. Bana evden söz etmeyin, oralara hiç gidesi
değilim. Babam, size benim nice olduğumu sorarsa, ona, giysilerimi yok ettiğimi,
kara bahtıma uyduğumu söyleyin.
Ey zavallı babam, artık oğlundan umut kes! Başına gelen bunca belâyı ben|m yüzümden bilme! Ben bu dünyanın bunca karışık, bu denli üzünçlü olduğunu bilmezdim. Dünyaya gelmeden önce ne d«rt, ne üzünç biliyordum. Bilmezlikle mutluydum. Düşlerimde'ne aşk, ne güzellik vardı. Baba, benim varlığıma sen aracı
oldun. Bolluk, gürlük görmeme sen engel oldun. Benimle mutlu olacağını ummuştun.
Ne yazık ki, umudun boşa çıktı. Ben yok oldum, artık sen var ol. Kendine benden

başka bir oğul um! Ben kendi isteğimle senden uzaklaşmadım, beni bağışla sevgili
babacığım. Büyük bir bağlılıkla sana erişmek için çok uğraştım, ama özlem gözyaşları yolumu kesti, mihnet dikenleri engel oldu.»
Mecnun, derdini şu şiirle dile getirdi:
Aklı bi yana koydum ne yarınım dünüm var Sakın öğüt verme ki o saçmadan benim
var
Us denenden arındım giysilerden soyundum Zamanın dışmdayım ne gecem ne günüm var
Şaşkınlar şaşar bana oysa kıblem bellidir Leylâ'dan özge değil benim bi tek kıblem var
Yabancı çöllerdeyim yabanıl illerdeyim Yanım yörem Leylâ'dır başka ne düşünüm
var
Sanma kendim istedim yarım kalmak kendimden Leylâ derler adına benim de bütünüm
var
Çok şükür dünya bilir adım geçer her yerde Aşk yolunda serseri böyle büyük ünüm
var

BU, BABASININ MECNUN'U ÇÖLDE GÖRDÜĞÜDÜR
Arkadaşları, Mecnun'un sözlerinden çok üzülüp şaşakaldılar. Umarsızlık içinde
Mecnun'la esenleştiler. Üzünçle ondan ayrılıp geri döndüler. Gidip babasına olup
biteni anlattılar. Koca adam, durumu öğrenince, o da oğlu gibi ah-vah etmeye
başladı. Göz yaşları içinde alıp başını çöllere yürüdü. Dağlar aştı, koyaklara
ulaştı, her yanı yöreyi dolaştı, ama oğlundan hiç bir iz bulamadı. Sonunda o
ezgin oğlunu bir kıyıda kendinden geçmiş durumda gördü. Toz-toprak içinde, göğsü
yaralı Mecnun, üzünç, küskünlük içinde bir yere düşüp yığılmıştı. Yüzü safran
sarışıydı. Gövdesi saz gibi incelmişti. Sığındığı yer toprak, yastığı taş,
döşeği de dikenlerdi. Dikenler üstünde yatmaktan yaralı gövdesi delik deşik
olmuştu. O durumda yılanla arkadaşlık edip karıncalarla konuşuyordu.
Zavallı yaşlı adam, oğlunu bu durumda görünce bir süre resim gibi dilsiz
kalakaldı... Şaşkınlık içinde baktı durdu. Sonra üstünü başını yırtıp
paralayarak ah-vah etmeye başladı. Oğluna şöyle dedi:
«Ey zulürnDahçesinin bülbülü! Gönlündekini bana söyle. Gizlediklerini açığa vur.
İradeni elinden kim aldı? Kim kararttı dünyanı böyle? Tanrı adına söyle, neden
düzenin yok? Neden dünyanın ezgini olmuşsun? Ne arıyorsun? Ne istiyorsun? Bu
ağlayıp inlemelerin neden? Senin mutluluğunun incisi engin denizlerdeyse, söyle,
bu serüvene atılayım. İsteğinin mumu karanlıklar içindeyse onu da anlat. Her
neyim varsa, iste benden.»
Mecnun da babasına dedi ki:
«Bana öğütler veren ey güzel sözlü derin bilgin, sen kimsin? Bu yararsız sözler
de ne demek oluyor? Bu temelsiz isteklerin nedir? Derdimin ilâcı sen değilsin.

Git! Biliş-tanış değilsin, sen bana yabancısın! Ben böyle sözlere kulak asmam.
Ya Leylâ'dan sözet ya da sus!»
Mecnun, babasını bile tanımamıştı. Koca adam «Ben, senin babanım!» deyince Mecnun «Baba ya da anne ne demek ? Bana Leylâ gerek... Üst yanı boş...» dedi.

Babası, Mecnun'un sözünü dinlemediğini görünce zavallının kendinde olmadığını
anlayarak, onu şu sözlerle aldatıp avuttu:
«Kalk gidelim. Seni Leylâ istiyor. Leylâ bize konuk geldi. Senin yolunu gözlüyor.»
Mecnun, Leylâ'nın adını duyunca dileği yerine geldi sanıp «Buyur!» diye ayağa
fırladı. Babasının ayaklarına yüz sürdü. Yaşlı adamla oğju, ikisi de sayrı, içleri yaralı, eve geldiler. Başında sevi yelleri esen ^Mecnun, Leylâ'sına kavuştuğunu sanarak ne baba acısı, nemana sevgisi bildi. İşte o gönül tutkunluğuyle şu şiiri söyledi: •:
Aşk cana yangın salar yakıp yıktığı candır Aşkın kıydığı canlar tarihlere destandır
Aşka yanmak nicedir şundan da bilirim ki Her seven ayrı Mecnun bencileyin yamandır
Aşk yakar yıkar amma insana yanmak gerek İnsan nice yanmışsa ancak onca insandır
Çok Mecnun gelip geçmiş mutlu olmamış biri Yer ateş hava duman içtikleri de kandır
Leylâ dışımda değil bendedir benim Leylâ'm Yeter ki aldat beni Leylffyım diye
kandır
Kim derse sana aşkta mutluluk var inanma Fuzuli bile dese şair sözü yalandır
BU, MECNUN'UN
BABASININ LEYLÂ'YI OĞLUNA İSTEDİĞİDİR
Mecnun'a kimileyin annesi, kimileyin babası öğüt veriyordu. Bir gün annesi Mecnun'a dedi ki:
«Canımın neşesi, gözümün ışığı, biricik sevgili oğlum! Sana oymaklara, uruklara
başkanlık etme şanı verilmiş. Atalarından

erdem ve yiğitlik kalmış. Sen de bir devlet başkanıymışsın gibi davran. Yiğitlik
göster! İstediğin kıvrık kaşsa, ok yayına olan sevgini hiç gevşetme. Gönlünü
kara kirpiklerden ırak tut. Can-alıcı oka tutkun ol. Boyda, boşta gözün varsa,
kan saçıcı kılıca sarıl. Sen bir selvisin, gel ağır yük altına girme. Her neye
tutul-dunsa ondan kurtulmaya bak. Mum gibi başını ateşlere verme. Aşk tasasıyle
yanıp da yiğitlik taslama! Gözle gönül beğenisine alışıp da kendini güzele, içkiye kaptırma. İçkiyle, güzelle can besleyen inanlı olur sanma! Hep esrik olanın aklı başında ne gezer... Puta tapanda inan olur mu hiç? Şiire istekli
olma. Çünkü kötü şeydir. Kim şiire iyi derse yalan söyler. Bir ayak önce yetkin
ol. Gücünü boşa harcayıp da aymaz olma! Ey umut bahçemizin biricik fidanı, bizi
utancın ayaklan altında ezdirme! Sen sevgili istiyorsan, çook... Biz varken

bunun için hiç tasalanma. Bunca uruğumuz, uyruğumuz içinde binlerce kız var.
Onları sana bir bir gösterelim, üstümüze düşeni yerine getirelim. Sana, sülün
boylu, dik duruşlu, gül kokuşlu, yasemin göğüslü bir servi seçip alalım. Hemen
düğünün yılını, ayını belirleyelim. Ne denli harcarsan sanaıBBnca mal-mülk
verelim. Yeter ki sen, yabanıllık yolunu tutma! Baba ocağını söndürmek, kuşağı
sürdürmemek hayınlıktır. Gel, bu öğütlerimizi dinle, benimse bu sözleri. Bizi
hep gönlü üzgün koduğun elverdi artık.»
Mecnun bu sözleri dinledikten sonra yine o eski davranı-şıyle ana-babasına dedi
ki:
«Canımın mutluluğu anam, babam! Yaptıklarımın yanlış olduğunu ben de biliyorum.
Bana ne derseniz yakışık alır, az bile... Ahimin rengi dumana kesti, işlediğim
suçun utancından yüzüm kapkara. Kendim de bunu sezmekteyim. Ama ah ne diyeyim,
ne söyleyeyim, bilmem ki... Elimde değil... Gücümü toplayıp, toparlanıp bi türlü
kendime gelemiyorum. Akıl yenik düştü. Aşk yengin geldi. Gönül şaşkın. Sevgili
de beni kendine çekiyor. Sevdiğimin kaygısı, canımı da, tenimi de kapladı.
Yeryüzünde ondan başka kimseyi gözüm görmez oldu. Artık bende nasıl bir kişilik
olabilir? Benden beni isteyen, ne bulacak bende?

Alın yazım böyleymiş, değiştirmeye çalışmak boşuna... Yazgısını kim
değiştirebilmiş ki... Yazgımda neşe yazılsaydı, bu derdi, bu ateşi hiç ister
miydim? İyileşmek hastanın elinde olsa, hasta kendini derde atar mı? Dilenci
padişah olsa, yine de dilencilik yapacağım sanmayın. Yaradılıştaki yazgının
bozulmayacağı belli bir şey. Beni düzeltmeyi düşünmeyin. Gül diken, diken de gül
olmaz. Su özelliğini, toprak da özünü değiştirmez. Yaratış'ın kalemi, yüz
güzelliği vererek beni dölyatağında oluşturduğu gün beynimi de sevgiyle
doldurmuş, ayağımı sevdayla bağlamış. Derim, damarım, tenim, canım, baştan ayağa
sevgiyle dolu. Ben bu yazgımın yargısına uymazlık edemem. Ben, yanlık evinin
mumuyum. İçimin yanmasından tatlı bir beğeni duyuyorum. Benden bu ateşi almak
isteyen bana zulmetmeye niyetli demektir. Mumun yaşamı ateş olunca, onun ateşle
arası iyi sayılır. Mumu ateşten kurtarmak isteyen, onu yok etmeye çalışıyordun
Düşmanlığın adını dostluğa çevirerek boşuna beni kurtarma yolları aramayın! Ben,
sevgi coşkusunun denizinde boğulmuşum, sevgili kaygısına karışıp gitmişim. Benim
ortalarda durabilmemin nedeni sevgi, yaralı gönlümün erinci sevgilidir. Bu
derdin ilâcı yalnız odur. Daha başkalarından söz etmeyin bana. Leylâ gibi daha
birçok peri yüzlülere tutulabilirim, diyorsunuz. Tanrı severseniz, sakın bana

bir daha böyle bir söz söylemeyin. Evrende ondan başka güzel kim var ki... Bülbül, gül için yanarken, hiç lâle onun derdine ilâç olur mu? Ben Hüsrev değilim ki, kimileyin Şirin, kimileyin de şeker sevgilim olsun. Bende iki yüzlülük, döneklik yoktur.»
Yaşlı adam, oğlunun bu sözleri üzerine eksin kalarak ne yapacağını bilemedi.
Mecnun'u eve bağlamayı içinden kurdu. Ama, bunun bir çıkar yol olmadığını anlayıp vazgeçti. Leylâ olmadıkça oğlunun avunamayacağını anladı. Sonunda Leylâ'yı oğlu için babasından istemeyi gerekli gördü. İleri gelenleri, büyükleri
topladı. İsteğine ereceğini umarak, büyük umutlarla yola düzüldü.
Leylâ'nın babası da durumu öğrenince, o da çevresinin ileri

gelenlerini toplayıp konuklarını karşıladı. Onları evine götürdü. Nice olduklarını sorup bir çok kez, «Hoş geldiniz, evime şeref verdiniz...» dedi.
Konuklar yerlerine oturunca o, saygı bilip ayakta durdu. Konuklarını gönüllerince ağırlamak için ortaya benzeri az görülmüş sofralar kurdurdu. Sofralar oğlak ve kuzu kebaplarıyle doldu. Sofra kebaptan gök kubbeye döndü. Kim
bilebilirdi ki, bu sofra göklerden bir işarettir. Sanki şöyle denilmek isteniyordu: «Burdan kız almak, gökten yıldız almak gibidir. Hiç olabilir mi?»
Sofraya yemekler geldikten sonra Mecnun'un babası, sözün 'bir uygun yerini düşürüp isteğini şöyle anlattı:
«Sen herkesin dileğini yerine getirir diye bilinirsin. Sen de beni bilirsin.
Soyum sopum sence belli. Nice bin eve hükmüm geçiyor. Uruklar, oymaklar arasında
cömertliğimle ünlüyüm. Herkes gönül alıcı bağışlarımı, iyiliklerimi bilir. Dostluğum gibi düşmanlığım da etkindir. Bir oğlum var. Oğlumu, kendine eşdeğerde
bir kızla evlendirmek istiyorum. Çok arayıp sordum. Pek çok güzel var. Ancak
senin kızını isteğime uygun buldum. Lütfet, kerern^et, bu şerefi bize bağışla!
Selvi, güle gölgeyi sevdirsin. Kendi gölgesini üstüne salsın. Beni iyi dinle,
anlamazlıktan gelme! Bu bir iyiliktir, engel çıkarmaya kalkma! Bu mutluluğu benden esirgeme sen, dile dilediğini. Önüne hazineler dökeyim, ne istersen vereyim...»
Bunun üzerine Leylâ'nın babası nezaketle şu cevabı verdi:
«Evimize hoş geldin. Safalar getirdin. Bizleri yerden göklere yücelttin. Ama
önerini yerine getirmek elde değil. Bilmem ki ne diyeyim. Seninle akraba olmanın
bana şeref vereceğini biliyorum. Ama oğlun, anlaşılmaz, insanı şaşırtan bir oğuldur. Herkes onu deli diye kınıyor. Benim kızım bir deliye mi yaraşık? Leylâ
gücü yetmez bir köledir, böyledir diye ona acınmaz mı? Hiç devle peri birlikte
olur mu? Sus, sus! Boşuna olmayacak bir söz açma! Bir kaçık için boşuna kendini
yorma. Ona hazine değil, olsa olsa virane yaraşır. Ama düzelir de durumunu değiştirirse, kendine çekidüzen verirse, ben de söz veriyorum, Leylâ onun olsun.
Sen

gidince artık buna bir umar, bir çıkar yol bulmaya çalış!»

Koca adam, aşağılanmış bir durumda evine döndü. Mec-nun'a dedi ki:
«Ey cefalı çocuk, sakın kendini bundan da çok şaşırma! Bu bilmece ancak akılla
çözümlenebilir. Leylâ'yı sana verecekler ama, bir koşul ileri sürüyorlar. Usunu
yitirmeyeceksin. Doğru düşünenlerin öğütlerini tutacaksın. Deliliğinden hiç bir
iz kalmayacak. Hep aklı^'gösterdiği yolda gideceksin!»
Mecnun şu karşılığı verdi:
«Benim olgun, akıllı babam! Deli, hiç akıllanır mı? Elimden gelmiş olsaydı,
enleyebilseydim, önceden uslu akıllı olur, bu hallere düşmezdim. Benim bu türlü
ilâçlara önem verdiğim yok. Tasalarımı bi kez ortaya vurdum. Benim yolumda
döneklik yok. Sözüm sözdür, önce ne dediysem son sözüm de odur. Sen akıllı
kişisin, nasıl gerekiyorsa öyle yap. Belki bir etkisi olur da bir daha Leylâ'nın
adını ağzıma almam. Böylece ben de belki bu dünyanın akıllılarından biri olurum
da sen de kurtulursun...»
Bu duygunun etkisiyle şu şiiri söyledi:
Aşk derdine ey hekim ilâcın etkisi yok Çünkü sevilen yanar sevenin tepkisi yok
Ya yaşamak bir olup ya da ölmek birlikte Bizim kitabımızda sevmenin belkisi yok
Bu öyle bir yazgıdır Mecnun yazmış kendisi Ya olumdur ya ölüm hayır'ı pekVsi yok
Aşk uğruna öldükçe biziz ölümsüzleşen Sevenin yaşlısı yok sevenin eskisi yok
Mecnun Leylâ ile var Leylâ Mecnun1 da yaşar Tende can canda ten var ayrılmış
ikisi yok
Şaşkınlık içindeki yaşlı adam, oğlunun iyi olması için her türlü ilâca baş
vurdu. Nerde bir hekim duyduysa kapısının eşiğini

aşındırdı. Ama yüzlerce hekimden hiç biri hastayı sağaltacak uygun bir öğüt,
ilâç veremedi. Nerde baş vurulacak bir yer öğrşn-diyse gidip o yerin toprağı
oldu. Ellerini kaldırıp çok yakardı. Çok adaklar adayıp sadakalar verdi. Ama hiç
bir doğru yol gösteren, Mecnun'u sağaltan çıkmadı. Çok olmazlara umut bağlandı,
hiç birinden yarar çıkmadı. Bir gün Mecnun'un babasına birisi şöyle dedi:
«Bundan geri baş vuracağın bi tek yer kaldı. Bu tutsağı al, Kabe'ye götür. Ola
ki acır da Tanrı sana yardım eder. Oğlun Kabe'de çevrinirse, ola ki şaşkınlığı
gider. Kara taş bile acır da ona, bakarsın, yumuşar.»
Yaşlı baba bu iyi işe girişerek, Mecnun için deve sırtına konulacak bir sepet
yaptırdı. Birlikte baba-oğul yola koyuldular. Kabe'ye gelince babası Mecnun'a
dedi ki:
«Yüzünü Kabe'ye dön de ibadet et! Saygının gereklerini yerine getir! Yakar!
Belki Tanrı sevecenliği umarın olur. İbadetlerin en güzeli tövbedir. Tövbe et!
İşte kurtuluş yerindesin, kurtulmaya çalış!»
Mecnun^^ yerden çok hoşlandı. Bilenmiş gibi pırıl pırıl oldu. İç geçirip yanık

çığlıklar attı. İçinin yangınını dışa vurup gizlisini Kabe duvarlarına söyledi:
«Ey yücelerin, ululaların mihrabı! Şerefli, mutlu kişilerin kıblesi ! Ey dolaştığım her yerde derdime ortak olan! Ey benim gibi bağrına kara taş basıp
gözünden zemzem gibi yaş akıtan! Ey kara giysiler içinde sevisini gönlünde gizli
tutan! Tanrı adına söyle, ne olur, sen bu yerde kime vurgunsun? Söyle, çünkü ben
de sana uygunum, bir yakınınım. Tanrım, bu bendeki sevi yapısını, bu Kabe'nin
temeli gibi hep ayakta tut! Her soluk alışımda gönlüme aşk derdinden tasalar
sal! Evrenin her neresinde tasa varsa, bütün o tasaları benim gönlüme düşür!
Beni akıl kaygısından ırak tut! Beni aşka biliş kıl! Leylâ'ya olan tutkumu, coşkumu daha da arttır. Bana hep onda görün! İnsanoğulları içinde kıyıcı olanlar
çoktur. Onun için beni kıyıcılardan kurtar, gönlümü yabanıl illerine alıştır! Beni öyle bir yerde

yurtlandır ki, o yere insandan hiç bir iz düşmüş olmasın!» Büsbütün coşkuya kapılan Mecnun, duygularını şu şiirle dile getirdi:
Ey Tamim aşk adına aşka kıl tutsak beni Bir an aşk belâsından eyleme ırak beni
Azaltmajflerdi benden dermanım derdim olsun Yani aşktan yandıkça aşka daha yak
beni
Alma cehennemimi o cehennem bendedir Mutsuzfakla mutluyum kendimde bırak beni
İçimin yangınından öyle güçsüz düşür ki Leylâ'ya dek savursun rüzgâr alarak beni
Ben beni bilmeyeyim savrulup da yeleyim Ayağına düşünce sansın bir yaprak beni
Ayağı değsin diye kapısı eşiğine
Yüz sürüp sürüneyim alsın da toprak beni
Günahlarından sıyrılmak için ziyaret ettiği Kabe'de işte böyle yakarıp dileğinin
yerine gelmesini istedi. Mecnun'un sözlerini bir bir duyan babası, oğlunun dileğinin yerine getirildiğini, tasalarının, kaygılarının daha da arttığını,
artık bundan kurtuluş olanağı kalmadığını anladı. Çok ağlayıp sızladı. Umarsız
kalıp umudunu kesti. Zavallı yaşlı baba, şaşkınlık içinde orada kaldı. Mecnun'a gündüzleri gözünün yaşı, geceleri de içinin yangınının ah dedikçe dışa
vuran ışığı yol gösteriyordu. Böyle ki-mileyin ah-vah ederek, kınıileyin «Leylâ,
Leylâ » diyerek, kimi-leyin de durup otururarak ilerliyordu. Birden bire önüne bir
dağ çıktı. O denli yüksek ki tasarlanası değil. Dağın ulu doruğunda bir atmaca,
gövdesinde de değerli kızıltaş ocakları vardı. Dağın yüzünde bolluk, gürlük,
giysisi görkemli, cepleri elmasla, yakutla dolu. Deniz, eteklerine sürünüp yalvararak ondan besin umuyordu. Çöller, dostluk göstererek, o dağdan geçimlerini sağlamayı

diliyordu. Dağ, gövdesinden göz göz sular akıtarak, sanki bir ana-baba gibi,
denizin, çölün yardımına koşuyordu. «Dünyanın direği» denilen o dağ böylece saygınlaşmıştı.
Mecnun o dağı seyrederek yanık yanık türkü tutturdu. Sesi dağa çarpıp yankılandı. Dağın, sesine ses verdiğini duyunca coşkuyla dağa seslendi:
«Sonunda senin gibi bir arkadaş bulabildim. Tanrı'ya övgüler olsun ki kendime
bir yoldaş buldum. Bu görünen dağ, taş değil, kendime kardaş buldum.»
Dilinin döndüğünce sevgisinin ateşini dağa iletti:
«Ey insan kaçkını! Bağrımın yanıklığını öğrendin de ne iyi, ne iyi ettin. Sen de
aşka düşkünmüşsün. Dertlilerin tanışıymışsın. Öyleyse bana en uygun arkadaş sensin. Çünkü seven, her zaman dağlarda olur. Sana ne oldu böyle, kendine kıyıp
göğsüne taş vurarak dertli gözlerinden yaşlar akıtıp kendinden geçiyorsun. Ayağın kaygı tuzağına -tutulmuş. Bağrın kanla dolmuş. Gel seninle ağız ağıza
verip bu serüvene birlikte ağlayalım.»
Gözü yaşlı Mecnun, o ulu dağa gönlünün bütün derdini döktü. DağladUrlikte ağladı. Sonra sevgilisinin evinin bulunduğu ülkenin yolunu tuttu.
Giderken giderken baktı, bir avcı tuzak kurmuş. Tuzağına marallar düşmüş. Bu
tuzağa tutsak olan marallardan birinin kara gözlerine kanlı göz yaşlan dolmuş.
Boynu bükülmüş. Ayağı bağlı, can evinden yaralı. Mecnun, çok acıdı marala. Ona
baktıkça ağladı. Bu kıyıcılık gönlüne dokunduğundan avcıya yumuşak dille dedi
ki:
«Avcı, bu mis kokan marala, acı! İnsan bunu görür de nasıl acımaz... Bu zavallı
güçsüz maralın canına kıyma! Ey avcı, üzgü yamandır, ondan sakın! Bilmez misin,
kanı ancak yine kan arıtır. Aman avcı, bunun kanını bana bağışla da, canını yakma!»
Acıdan uzak durmuş Bir avcı tuzak kurmuş Tuzağa düşmüş maral

Gözünden kan akar al Yazık ayağı bağlı Belli yüreği dağlı Yok
kurtuluşu bunun Bakıp ağladı Mecnun Bu canı yakma acı Marala kıyma avcı
^Avcı kim ki kan döker Kanı yine kan çeker Bağışla bu maralı Avcı
değil oralı
Avcı da şöyle dedi:
«Benim geçimim budur. Başımı kesseler maralın ayağını çözemem. Bu avı öldürmeyi
boşlarsam, ya benim çoluk çocuğumun yiyecekleri nic'olur?»
Bir ağaç dalını yapraklarından sıyırır gibi, Mecnun, üstünde yüzüğe, altına,
gümüşe, paraya değgin her ne varsa hepsini çıkarıp avcıya verdi. O güzel maralın
bağlarını açtırıp zavallının dertli canını kurtardı. Yüzünü, maralın yüzüne dayayarak hıçkırmaya, gözlerini gözlerine sürerek ağlamaya başladı. Maralla konuştu:
«Çöllerin yepelek gövdeli yaratığı! Sen yeryüzünün bezeğisin. Ben bir güçsüzüm,
gel beni yalnız bırakma. Benim çöl kılavuzum ol! İnsan olduğum için benden tiksinme. Benimle arkadaş ol, birlikte gezelim. Gözyaşlarını gibi gözümden uzaklaşma. Yolumun üstünden ayağını eksik etme. Gözümün önünde uğrak tut. Son
uğrağın neresi olduğunu unutma. Senin yerin, benim göz-bebeğim olsun. Bana

sevgilimin gözünü ansıtan maralım, onun kaygısını çekmemi bana kolaylaştır. Leylâ'mın gözlerini düşledikçe, gel de hasta gönlümü avut!»
Mecnun artık insanlığını unutmuştu. Maralla düşüp kalkmaya başlamıştı. İşte bu
nedenle daha pek çok maral çölde Mecnun'un yanına geldiler, onunla birlikte yaşadılar.
Mecnun perperişandı, bitkindi. Bir uğrağa yolu düştüğünde

bir tuzağa yakalanmış bir güvercin gördü. Ona bakınca içi yandı. Avcısına yalvararak güvercini salmasını diledi. Avcı dedi ki:
«Ben bir yoksulum. Bu güvercin nasıl tutsaksa ben de yoksulluğun tutsağıyım. Kuş
uçsun da ben bağlı kalayım, buna razı olamam. Paran varsa, bedelini öde, güvercini tuzağından sal. Önce benim sıkıntımı gider, sonra da güvercini gönder.»
Mecnun'un kolunda, kendi gözü gibi saydam bir inci vardı. Onu avcıya vererek
güvercini aldı, havaya saldı. Kurtuluş coşkusundan bin türlü türkü çağıran güvercine Mecnun derdini döktü:
«Hızlı kanadıyle yücelerde uçan, vefalı insanların gizlerine biliş olan güvercin! Bu mavimsi giysin, bu duruşun, bir tasan olduğunu gösteriyor. Seni de
tasalara salan nedir? Her yanı dolaşan kuş, âşıksan benden kaçma! Ben de seninle
özdeşim. Bana arkadaş ol. Gel, gizimin hazinesini koru. Saçlarım yuvan olsun,
göz yaşlarım da suyun olsun. Ey güvercin, haberciymişsin, öyleyse benden sevgilime haber ilet! Sevgilimin yanağından ayrı düştüğüm için çektiğim acıyı
gör de, benden ona götürdüğün haberin cevabını çabuk al getir! Onun ülkesine
gidince, yöresinde uçup dolanfiffen beni an, ne olur... Kapısının toprağına kon
da, yem iste. Benim adıma, hiç utanmadan, o toprağı öp!»
Gönlünün kaygılarını anlata anlata güvercini kendisine ısındırdı. Güvercin geceleri onun başına yuva yapıyordu. Gün^ düzleri de onu korumaya başlamıştı. Bu
belirtileri gören yabanıl kuşlar, yabanıl hayvanlar da Mecnun'a baş eğdiler.
Yırtıcı hayvanlar bile boyun eğdiler. Gitgide çevresinde hayvan kalabalığı toplandı. Artık o, gözü yaşlılar ülkesinin kağanı olmuştu. Zararlı ya da zararsız tüm hayvanlar da onun erleri olmuştu. İnsanlardan öyle bezginlik getirmişti ki, kendi gölgesini bile düşmanı sayıyordu. Ahinin yalazlı dumanlarını göklere savurarak geziyor gölgesiyle bile yoldaşlık etmek istemiyordu.
m

BU, LEYLÂ'NIN YALAZA, YILDIZA DERDİNİ DÖKTÜĞÜDÜR
Sevi kaygıları Leylâ'nın gözlerinde çiçeklenmişti. Tasalan bağrında sedeflenmişti. Bir gömü gibi evinin zindanına gizlenmişti. Öğüt zinciriyle ayağı
bağlanmıştı. Ne erinci, ne sevinci vardı, ne de kimseyle konuşuyordu. Anababasından
bezmişti" Bütün tanış-bilişlfrine yabancı kalmıştı.
Mum ışığına üşüşen pervaneler gibi güzeller güzeli arkadaşları çevresini kuşattılar. Üzünçlü gönlünü eğleyip onu avutmak için tatlı diller döktüler, masallar söylediler.
Leylâ ağlamak için bahaneler uyduruyordu. Yalandan düşüyor, yüzünü gözünü

bereliyordu. Ya da çarpıp bir yerini yaralar, sözde acımış gibi yaparak ağlardı.
Kızlar kaşlarına rastık çektikçe onun içi kararırdı. Arkadaşları güzel kumaşlardan giysiler düşlerlerken o, dertlerini içine atarak sabrediyordu. Kızların kına yaktıkları elleri gül rengi alırken, göz yaşlarından Leylâ'nın gül
yanakları kül rengine dönerdi. Kızlar, süs diye ipliğe inciler dizerken, Leylâ
da gözyaşlarından inciler dökerdi. Çılgınlığı Mecnun'unkinden aşkındı. Birisi
Leylâ diye seslense o Mecnun diye karşılık veriyordu. Muma, mum yalımına gelen
pervanelerle konuşurdu. Aya yele içini dökerdi.
Geceleri evdekiler yataklarına çekilip de Leylâ mumla baş-başa kaldığında, mumun
yalımına gönlünün derdini anlatırdı. İçinin yanıklığını açıklardı:
«Ey gözü dumanlı, bağrı yaralı, ayağı bağlı, başı ateşli mum! Gel, seninle birlikte ah edelim. Sen de bana dertli gönlünün gizlerini söyle. Seni böyle ağlatan, bağrını yakan, başını ateşlere veren nedir? Baştan ayağa yanmak, boyuna
gönül dumanına boyanmak neden? Senin gözün neden yapılmış ki, can suyun böyle
ateş saçıyor ? Gönlünün coşkusunu söyle, göz yaşının gizi nedir, anlat. Bir ipucu ver. Her an acılar içindesin; hem ateşte, hem suda boğuluyorsun. Benim de
içim yanıyor, benim de gönlüm tasalı. Vefada ben senden de üstünüm. Çünkü sen
yalnız gece

olunca yanmaya başlarsın. Ama ben gece-gündüz yanarım. Hiç olmazsa sen aşkın
etkisiyle yok oluyorsun. Bana göre ruhun erinç. Boyuna göz yaşı dökerek topluluklarda bile gizini açığa vurmak, senin için ne güzel... Derdini içinde
saklamadığından, gönlündeki her zaman yalım yalım dilindedir. Oysa ben belâ batağına saplanmışım. Ney gibi içim istekle dolu. Olura, olmaza ses çıkarmam.
Başımı kesseler gizimi verememem. Gönül kaygılarımı hiç olmazsa sana anlatayım
diyordum, ama neye yarar, senin de derdin başından aşkın. Bu derdi dinlemeye
için dayanmaz da, sonra ahım seni yok eder. Dost diye derdimi her kime açtımsa
bana yoldaş olmadı. Bu derdin yarasına dayanmadı da dağa, taşa düştü. Sana da
bundan söz etmeyeyim, sen de uzaklara kaçma.»
Mumun dili olmadığından, yanında dertleşecek bir can yok diye üzülürdü. O da
derdini pervaneye anlatırdı. Bütün yalvarışlarım ona söylerdi:
«Ey gönlünün derdinden ateşlere yanan sevi kuşu! Aşk yolunun gerçek yolcusu sensin. Çünkü sevgilini bi kez görebilmek için canını veriyorsun. Ona bi kez
kavuşmak için dünyayı hiçe sayıyormtı. Sanki senin kurtuluşun, yok oluşundadır.
Gerçi bütün dünya seni tutkun diye bilir, tanır; aşk alanında ilk senin adın
geçer, ama ben denli dertli olamazsın. Sevgilinin yüzünü görmek özlemi, bende
senden daha çoktur. Hiç olmazsa sen her zaman esriklik içinde sevgilini

seyretmektesin. Ya ben? Benim ayağım bu belâ tuzağına tutulmuş. Burdan gidemem.
Sevgilin her zaman yanında, benim sevgilimse hep benden ayrı. Sen bir yalımda
canını vererek çetin kaygılarını kolaylaştırırsın. Bense kaygılar çekmek için
boyuna yaşamak isterim. Daha çok kaygılar çekmek için bana bin can verilmesini
dilerim. Sende bendeki denli kaygı yok. Var, diyorsan, belirtisini göster. Hani
gözlerinde yaş?»
Leylâ pervaneyi eksikli bulur, ondan derdine derman çıkmayacağını görürdü. Umarsız kalır, yine de dayanırdı. Geceyarı-ları herkes uykusuna iyice dalıp gitmişken, dertlilerin de gözlerini uyku tutmadığı o saatlarda evden çıkar,ya
gibi çöle düşerdi.

Gönlünün dileğince ah-vah ederdi. Sesini daha da yükselterek derdini aya açardı:
«Kimileyin boynum gibi bükülen, kimileyin gözüm gibi dolan ay! Kimileyin bana
tasalarım gibi görünen, kimileyin de sevgilim gibi yitip giden ay! Senin de bir
güneşe tutkun olduğuna sendeki bu değişiklik tanıktır. Ey aşk sıkıntısının ne
olduğunu bilen, bak, benim de aşktan yana sıkıntılarım var. Ahimin yalımına bir
göz çevir. Biraz acıman varsa buna bir umar bul! Bütün ülkelerin göklerinde dolaş. Bütün çölleri, dağları gez de bak. Benim sığınağım, benim umut kapım nerde? Benim ayım, benim şahım nerde ? Tanrı adına anlat ona gönlümdekileri.
Beni nasıl gördünse öyle söyle. Ona de ki: Günleri perişanlıkla geçiyor. Tanyeri
ağarıp kuşlar ötüşmeye başlayınca öyle çığlıklar atıyor ki, eyvaaah...
Gündüzleri tutuklu olduğumu, ancak geceleri kurtulduğumu söyle. Gündüz gibi olduğumu, geceleri yaşadığımı anlat. Günleri geceye döndü, dersin. Aşk belâsına
tutulan gün görmezmiş.»
Sonra Leylâ dönüp derdini yele anlatırdı:
«Ey sabah yeli! Kimse durumumu bilmiyor. Ama sen ben yoksulun övgülerini sultanıma götür. Gör bakalım, kiminledir? Kim onu bölüşüyor? Benden usandıktan
sonra sevgilisi kim oldu? Gönlünü kiminle avutuyor? Leylâ'yı hiç anıyor mu? Ona
de ki: Ey kağan, kulundan böyle tiksinmekte haklısın. Eskiden beni gördüğün zaman, ilkyaz gibi tazeydim, canlıydım. Ama şimdi dert tuzağına tutsak düştüm.
Güz gibi güçsüzüm, sararmışım. Ben bir güz yaprağıyım, aşağılandım. Ama sen istekli, taze bir ilkyazsın. Ama ne denli aşağılansam, toza toprağa belensem
yine de bana sevecenlik göstereceğini umuyorum. O büyük bağışlarını eksik etme.
Eski dostunu ansı!»
Geceleri sabaha dek yıldızlar gibi uyanık dururdu. Yana yakıla yıldızlara derdini anlatırdı. Gün ağarınca da bir yanık ezginin perdesi olurdu. Sabahın
sıkıntısını, akşamın kaygısını çekerdi.

BU, LEYLÂ'NIN MECNUN'DAN HABER ALDIĞIDIR

Yeryüzünü süsleyen ilkyazın sevenlerin sevincini arttırdığı bir gündü. Güneş bulutlardan sıyrılıp paslarından silinmişti. Gök, yeryüzünü kendi aynasına boyamıştı. Gecenin gürlüğü ve tanyelinin etkisiyle menekşenin bükülmüş boynu düzelmişti. Gül yapraklarında çiğlerden inciler çiçeklenmişti. Yeşilden, maviden, yerle gök birbirine benzeşmişti. Her gül bahçesinde içki sofraları kurulmuş, toplantılar düzenlenmişti.

Leylâ'nın annesi, bu cümbüşlü ilkyaz havasında yalnız kızının sevinçli olmadığını, binlerce gonca açılmışken yalnız onun açılmadığını gördü. Zavallı kadın, kızı biraz oyalanıp açılsın diye Leylâ'nın arkadaşlarını eve çağırdı.

Leylâ tasalarından üzünçlerinden kurtulsun, birazcık olsun gülüp eğlensin de gönlü açılsın diye, Leylâ'yı o kızlarla kırlara çıkardı. Leylâ, onlarla yoldaşlık edip gezinmeye başladı. Aralarında sıkılıp utanmayı bi yana koydular.

Herkes oyun eğlence diye her ne biliyorsa ortaya döktü. Kimileyin şarkılar tutturarak bülbüllerle birlikte şakıdılar, kimfleyin oyunlar oynayıp gülüp eğlendiler. Leylâ, bunların hiç birisine istek, özenç duymadı. Oyuna, eğlenceye gönlü akmıyordu. İlkyazın güzelliği üzüncünü daha da artırmıştı. Her şeyden el çekerek bir kuytuda tek başına azıcık olsun yas tutmak istiyordu. Peri yüzlü kızlar yanından hiç ayrılmadıklarından derdine dert katıyorlardı. Kalabalıktan sıkıldı. Bir düzenle onları yanından uzaklaştırmak için dedi ki: «Hadi durmayın, o yanı, bu yanı dolaşalım, gezip görelim. Eteklerimizi bellerimize takıp güzel çiçekler toplayalım. İçimizde en çok çiçek toplayan birinci olsun...»

Bunun üzerine peri yüzlü kızlardan her biri bir yana gitti. Leylâ da yalnız kalınca ağlayıp inledi. Sonra konuşmaya başladı:

«Benim ahıma tanış olan bulut! Gerçi başın göklerde ama, yine de benden daha dumanlı olduğunu sanmam. Şimşeklerini, gök gürültülerini, yağmurlarını gösterip de benim ayrılık ateşiyle yanan gönlümle yarışmaya kalkma! Sen gel de, tanyeri ağarırken,

benim göklere çıkan ahimi dinle! Döktüğüm göz yaşlarımı gör! Bulut, ne olur, bana bir iyilik et. Sana bir işim düştü, yapıver. Sevgilime git de, benim adıma ona de ki: Dertli gönlümün isteği sevgilim! Gel, tasalı halimi, solgun yüzümü, göz yaşlarımı gör! Kendi yükümü çekemez oldum. Gözlerim varlığın rengini seçemez oldu. Ey canımın canı, gözümün ışığı, acı bana. Çünkü artık acınacak imanım geldi. Eskiden bilmezdim, oysa ne büyük bir belâymış. Hani sen bana 'Ben belâ yolunun yiğitiyim, aşka sana dert ortağıyım' derdin. Beni işte bu hallere koydun, bu dertlere düşürd'ün. Nice dert varsa hepsini Leylâ aldı. Sana ne kaldığı da ortada. 'Ben yiğitim' deyip de böyle yapmak yiğitliğe sığar mı ? Sana gerçek âşık diyorlar. Âşıklığın töresi bu mudur ? Herkes kendi işini bilmeli;

hiç akılla aşk olur mu? Âşık dediğin kararsız olmalı. Sevgilisinin köyü çevresinde boyuna dönüp do-lanmalı. Yolun hiç buralara düşmüyor. Yoksa başka bir
sevgilin mi var? Sevgilin bensem, gözünü bu yana da çevir. Ara sıra bu yanlara
da uğra! Sendeki gönül özgürlüğü bende de olsaydı, düğüm düğüm dalgalı saçlarım
boynuma zincir gibi dolanma-saydı, bilezik bağlan ayaklarımı bağlamasaydı, beni
kınayıp da adımı çıkarmasalardı, Tanrı bilir, yapacağım tek şey, yaşadıkça aydınlıktan, yani senden bir gölge gibi ayrılmamak olurdu. Ama neyleyeyim, birtakım koşulların tutsağıyım. Boynundan, ayağından bağlı bir avım...»
Ancak şiirle acısını dışa vuruyordu:
İçimde bir bunalım Yanarken yalım yalım Çöllere vurup gittin Sormazsın nedir halım
Tuzağına düşeli Akıl baştan şaşalı Arasam seni çölde Yollar diken döşeli

Kim yanar bencileyin Hem donar bencileyin Yolunda bir çırayım Gündüzün geceleyin
Yanıyor öyle içim Anlatmaya yok gücüm Seni sevmekten başka Var mı benim bir suçum
Leylâ göz yaşlan döküp böyle yanar yakılırken birden şaşılası bir sesle bir ezgi
söylendiğini duydu. Birisi Mecnun'un şu şiirini okumaktaydı:
Yoksun sandığım yerde vardan daha çok varsın Sen bendeyken zamanın ötesine uzarsın
Nerde kavuşmuş varsa birbirini azaltır Arttırır ayrılıklar yalnızlık bizi sarsın
Yanşak kavuşmak için yine de olanaksız Ben cbtVFn bir uçurum sen başı gökte yârsın
Sen varsan ben de varım ben varsam sen de varsın Benim yokluğum denli arttığımca artarsın
Tüm acılar bizimdir yazgımız ölümsüzlük Yokmuş gibi yaşarız yok olunca da varız
Ben Leylâ Leylâ diye sen Mecnun Mecnun diye Ben kendimi ararım sen kendini ararsın
O ezgiyi söyleyen Mecnun'un şiiriyle şöyle diyordu: «Mecnun'un da Leylâ'dan aşağı kalır yanı var sanma! Gerçi Leylâ'nın derdi çoktur, ama Mecnun'unki denli
olamaz. Leylâ' nınki bir iğne yarasıdır, ama Mecnun'un yarası yanında kılıç yaraları bile hiç kalır. İpekliler giyinmek Leylâ'ya dokunuyor. Oysa Mecnun'a
zincirler neşe veriyor. Leylâ'nın tuzağına tutulan Mecnun'dur. Ya Leylâ kime
gönül vermiş?»

Leylâ bu şiiri duyunca kendi derdini unuttu. Demek, Leylâ'nın aşkı kıvılcımsa
Mecnun'unki ateş... Ateşin yanında kıvılcımın ısısı nedir ki... Leylâ, Mecnun'un
başındaki derdin, kendisininkinden aşkın olduğunu anladı.

Leylâ gezip dolaşarak avunamaymca evine döndü. Süslendi, türlü süslerle bezendi.
Her süsün elbet bir ereği vardır. O da renginin uçukluğu belli olmasın diye soluk renkli şalvarla gömlek giymişti. Başının dumanına uysun diye saçlarını
menekşe rengi kor-delayla bağlamıştı. Acı inlemeleri duyulmasın diye de ayaklarına, yürüdükçe çınlayan ayak bilezikleri takmıştı. Göz yaşları belli

olmasın diye yanağına inciler sarkıtmıştı. Güzel başına çiçekler serpmiş, eteğini ince beline dolamış, göz yaşlarından inciler dökerek ağır ağır yürüyordu.
O bölgede İbniselâm adında, tanınmış, işleri yolunda, büyüklerin beğendiği soylu
bir kişi yaşardı. İbniselâm'ın her ne dileği olmuşsa Tanrı yerine getirmişti.
İşte bu mutlu adamın kâhyası bir gün avlanmak için kırlara çıkmıştı. Kâhya, altında at, kolunda sahan giderken, yolu üstünde Leylâ'yı gördü. Leylâ'nın yüzüne bakmasıyle ne canında, ne teninde güç kaldı. Ateşe düşüp yok olan cıvaya
döndü. İsteksizlenerek avdan vazgeçip eve döndü. Yolda gördüğü Leylâ'nın güzelliğini efendisi İbni-selâm'a anlata anlata bitiremedi. İbniselâm, Leylâ'nın
güzelliğini başkalarından da o denli çok dinlemişti ki, sonunda duyduklarına
dayanamayıp, çok değerli bir ressamı Leylâ'nın resmini yapsın diye görevlendirdi. Ressam, Leylâ'nın resmini yaparak İbniselâm'a getirdi. Leylâ'nın
resmini görünce, İbniselâm'ın aklı başından gitti. Gönlüne düşen aşk ateşinin
acısıyle gece gündüz ağlar oldu. Leylâ ile evlenme yollarını araştırdı. Leylâ'nın babasına gönderecek bir elçi buldu. Bu adam öyle etkili konuşurdu ki,
söz söylemeye başladığı zaman sözleri taşın bile biçi-

mini değiştirebilirdi. İbniselâm, elçiye pek çok para verip Leylâ'yı istemeye
yolladı. Talihli bir adam olan İbniselâm, gönlü bu mutluluğa ererse bütün hazinesini, malını bu uğurda harcayacağını, gerekirse sevgisi uğruna canını bile
vermekten çekinmeyeceğini ileri sürdü. Elçi gidip bu sözleri söyleyince Leylâ'nın ana-babası razı oldu. İbniselâm'a haber uçurulup mutluluk muştusu verildi. İbniselâm sevinçten coşup uçtu. Hazinelerini açtı. Yığın yığın değerli
taşları ortaya saçtı. Hazinelerinden altınlar, inciler çıkarıp dağıttı. Yoksulları zengin etti.
Oralarda Nevfel derler bir bey vardı. Yiğitlikte ünlüydü. Kılıcıyle her türlü
anlaşmazlığı çözümlerdi. Herkes onu tanır, bilirdi. Hem sevi yollarında uzun
yollar almış, hem de çağın çilesini çekmişti. Bir gün evindeki bir toplantıda
sanatsever biri, Mecnun'un şiirlerinden birini okudu. Nevfel, şiiri çok beğendi.
Kimin şiiri olduğunu sordu. Mecnun'undur, dediler. «Mecnun nicedir? Durumu nasıldır?» diye sordu. Oradakiler de Nevfel'e «Efendimiz, bir ay yüzlü güzel onu
perişan etti. Mecnun da kendini kapıp koyverdi. Kötüledi. Kurtla kuşla gezer
dolaşır oldu.» dediler. Mİvfel de Mecnun'u bulup konuşmak için adam-larıyle birlikte çölün yolunu tuttu. Nevfel yanma geldiğinde Mecnun bir kıyıda yalnız
başına süklüm püklüm duruyordu. Yanını yöresini kurtlar kuşlar almıştı. Yabanıl
hayvanlar, duvar gibi dört yanını çevirmişti. Bu hayvanlar, Nevfel'le adamlarının geçmesi için çemberi açtılar. Nevfel bir dost gibi Mecnun'un yanına
geldi. Ona dedi ki:
«Zavallı hasta, çektiğin bu sıkıntı nedir? Bu yıkıntıda bir hazineyi ziyan

ediyorsun. Yabanıllar senin değerini ne bilsin! Mutluluğunu soydaşlarından istesene! Kendin halden anlarsın, sen de halinden anlayanları ara. Böyle perperişan çöllere düşme. Artık tasa çekme! Ben senin derdine ortak olunca, çok
geçmez, sevgilin de senin olur. İş altınla olacaksa, yük yük altın dökeriz. İş
savaşmaya kalırsa, biz kan dökelim, sen de yağmala! Yeter ki benimle arkadaş ol.
Sen benimle olursan, sevgilin de senin olur.»
Mecnun da karşılık olarak şöyle dedi:

«Çağımızın biricik yiğidi! Durumumu düzeltmek isteyenler çok oldu. Ama ne yapıldıysa o peri ele avuca girmedi. Topraklara çok altın saçıldı, ama ürün alınamadı. Senin yardımın çok, ama benim talihim yok. Talihime güvenemem. Dileğim hiç olacak gibi değil. Bu iş için uğraşıp, bir de istediğin sonucu alamazsan, hem dostum bana yâr olmayacak, hem de bütün dostlanm düşman olacak.
Bana yatarın olmaz, hiç olmazsa kendine zararın olma-sın.» «
Mecnun gözlerinden yaşlar akarak bir şiir söyledi:
Her kime canım dedim benden canım istedi Gözlerimden yaş değil aksın kanım istedi
Ben kime bağlandıysam bir güler yüz görmedim Her kime derdim açtım o dermanım
istedi
Derdimi açtıklarım benden de dertli çıktı Yetişin aman dedim o amanım istedi
Bir adım var gün gelir adım sanım da kalmaz Güvendiğim zaman da adım sanım istedi
Leylâ'yı düşlemekten yaşamaya zaman yok Bu gizi kime açsam ki zamanım istedi
Yandım dost yalım yalım tüttüm dost duman duman Yanıp salt duman oldum dost dumanım istedi
Bunun üzerine Nevfel bir daha üsteledi:
«Olgun bir kişisin. Benim görüşümdeki gürlükten yararlan, aymaz olma! Tanrı'ya
şükür çabam var, çabam denli gücüm var. Sen Tanrı'ya yakar ki, bu işle ilgilenenler bize yardımcı olsunlar. Onlar bize yardım ederse işler kolaylaşır.»
Mecnun da umuda kapılıp mutlulukla alışkanlığını bıraktı. Üstünü başını silkeledi. Tozdan topraktan arındı. Yüzünü gözünü sildi. Sakalım tırnağını kesti. Nevfel de sözünde durup canla başla ona yardım etti.

Mecnun eline kalemi alıp Leylâ'nın kabilesine mektubu yazdı:
«Ey yüce yerin ulu kişileri! Tanışınız olan bana yabancı gibi davranmayın. Güler
yüzle beni sevindirin. Leylâ'yı ben Mecnun'a verin. O bana göre, ben de ona göreyim. Neden kötülük güdüp gönül incitiyorsunuz? Kavgasız, gürültüsüz bir mutluluğa erişirsek, bu hepimiz için inci ve altın hazineleri demektir. Bu iyilik işine engel çıkarılırsa, o zaman söz kılıçların, mızrakların olacaktır.
Mızrağın acı sözü, kılıcın keskin vuruşu hazırdır.»
Leylâ'nın kabilesi mektubu alıp durumu öğrenince şu cevabı gönderdi:
«Bizde deliliğe ilâç bulunmaz. Bizde çılgınlara özgü yarar şeyler yoktur. İnci
hazinelerinle övünme, bize hazinemizdeki kendi incimiz yeter. Boşuna kılıçtan,
mızraktan da söz etme, çünkü bizim de kılıcımız, mızrağımız var.»

Nevfel, Leylâ'nın kabilesinden gelen sert cevabı alınca öyle kızdı ki, güzel kadınlara boş verdi, şarap içmeyi de boşladı. Sayısız asker topladı. Borular çaldırdı. Bayrak açtırdı.
Leylâ'nın uruğu da durumu öğrendi. Onlar da kan dökücü askerler topladılar. Her iki yanda da sevecenlik diye bir duygu kalmamıştı. Savaşın gürültü patırtısı iyice kızıştı. Güneşin doğup karanlıkları yok ettiği bir sabahtı. Güneş, alanı yıldızlardan almış, ışından kılıçlarını çalarak karanlığın kalkanını düşürmüştü.
Güneşin hançeri vurdukça yeryüzünün karanlık zırhı parçalanıyordu. İşte bu sırada iki ordu satranç gibi dizilip birbirinin karşısına çıktı. Kimileyin kılıç can alıyor, kimileyin ok kan döküyordu. Vurdukça çınlayan kılıcın dili, yokluğun nic'olduğunu anlatıyordu. Göz göz olmuş zırhlar, halkın durumuna ağlayıp kan saçıyordu.

Mecnun, savaşanlara bakıp bi yana çekildi. Utanmıştı, tasalıydı, ama korkusuz duruyordu. Çarpışan iki ordudan biri sanki içinde bayrağını çekmişti. Beri yandan öbür ordunun yenmesini diliyordu. Ordunun biri, ona yardımcıydı, derdine ortaktı. Ama öbür ordu da sevgilisinin uruğunun askerleriydi. Mecnun, sevgilisinin askerlerinin yenmesini istiyordu. Büyük bir çelişki içindeydi. Kendi ordusundan bir erin öldüğünü görünce Tann'ya şüjBrediyor, sevgilisinin ordusundan bir er ölürse dertlenip ağlıyordu. ^Elinden gelse, hançer savurup kendi askerlerini ot biçer gibi biçmek isterdi.
Mecnun işte T?u çelişki içindeyken ordan birisi dedi ki:
«Ey bahtı kara, insan hiç düşmanının başarısını ister mi? Biz senin için canımızı hiçe sayıyoruz, sense düşmanın yengisini istiyorsun, utkusunu bekliyorsun. Bu ne akılsızlık... Akıllıyım diyorsan, ya bu davranışının anlamı ne?»
Mecnun da ona şöyle dedi:
«Ben canımı sevgilimin yoluna adamışım. Ona kavuşmak umudu besliyorum. Savaşan sevgilimin askerleri olunca, düşman da olsalar onları öldürmek güzel değil. Güzel olan, hem benim sevgilime kavuşma fırsatı bulmam, hem de sevgilimin askerlerinin yenmesidir. O zaman sevgilim ya canımı alıp beni öldürür ya da beni tutsak eder. Şimdi bu savaştaysa aklım karıştı. Bana düşmanım dost, dostum da düşman görünüyor.»
Savaş ilerledikçe az kalsın Nevfel yenik düşüyordu. O gün sabahtan akşama dek savaş sürdü. İki ordu da başarıya ulaşamadı. Gecenin askerleri olan yıldızlar gök alanını kaplayınca, ancak o zaman durup dinlenme olanağı çıktı. Ölüm can almak için ara verdi. Askerler sıra sıra karşı karşıya oturdular. Nevfel arkadaşlarına içini döküp dedi ki:
«Şu zorlu durumu çözümleyin bakalım. Ben savaş göklerinin güneşiyim. Yeryüzünün

en yürekli yiğidiyim. Sert kılıcımın gücüne kimse karşı gelemez. Savaş sanatındaki ustalıkta üstüme yoktur. Ama bu savaşta, nasıl oldu anlayamadım,
utku bize

gülmedi. Demek Tanrı'nm isteği böyle. Bunda Tanrı'nın sevdiği bir kulun duası
etkili oluyor.»
Askerleri Nevfel'e «komutanım» dediler, «Senin Mecnun' dan haberin yok. Biz onun
uğruna canımızı hiçe sayarken, o düşmanlarımızın kazanması için dua etti. Biz
onun mutluluğu için çarpışırken o düşmanın yengisini, bizim de yenilgimizi istedi.»
Bunun üzerine Nevfel savaşı sürdürmekten vazgeçti. Durumun terse dönmesinden,
savaşta başarısızlığa uğramaktan korktu. Ama bu kararını doğru bulmadı. Düşmanı
yenip, bir daha da Leylâ'nın adını ağzına almamaya ant içti.
Ertesi sabah ortalık aydınlanınca yine iki ordu çarpışmaya başladı. Pehlivanlar
ellerine gürzlerini, yiğitler kılıçlarını, erler topuzlarını aldılar. Başlar
kesilip kanlar döküldü. Çok can gövdeden uçtu. Oklar, gövdelerde canlar uçsun
diye pencereler açtı. Ok demirleri zırhlara saplandı. Sonunda ilk günkü savaşın
tersine Nevfel ordusu yengiyi kazandı. Yenilen düşman yalvarıp yakardı.
Leylâ'nın babası başını açıp göz yaşları içinde dedi ki:
«Ey usta savaşçı! Bunca acı çekilmesinin nedeni Leylâ ise, ben onu kendiJ^teğimle vermiyor değilim. Bildiğin gibi törelerimiz, yöntemlerimiz var:
Bir kız iki erkeğe birden verilemez, ayıptır. Leylâ, uruğumuz içinde bir erle
nişanlanmıştır. Söz kesilmiş, artık ona bağlanmıştır. Senin yargın bu töreyi
bozacaksa, hiç olmazsa onu başkasına verme, kendin al! Gül yaprağımı yellere
verme. Namusumuzu kötületip bizi dillere düşürme!»
Nevfel de ona şöyle dedi:
«Ey seçkin, soylu kişi! Ben adaletten, insaftan ayrılmam. Hem de bu savaşta güçsüzlere çektirdiğim sıkıntılardan ötürü utançlıyım. Tanrı da biliyor ki, kendi çıkarım için savaşmadım. Bir zavallıyı korumak, bir hastayı sağaltmak istemiştim. Ama o hastanın kendisine verilen ilâçları almadığını görerek yaptığım kıyıcılıktan pişmanım. Dilerim, Tanrı bu yanlış davranışımı bağışlaya... Ne senin malında, ne çoluk çocuğunda, ne de kızında gözüm var, hepsi senin olsun! Sen hadi git, artık güvendesin. Bundan sonra kötülerden, kötülüklerden korkma!»

Bu sözleri söyledikten sonra savaş araç, gereçlerini topladı. Savatlarını, savaş
giysilerini üstünden çıkardı. Yurduna dönmek üzere yola koyuldu. O sırada Mecnun
yolunu kesip ilenmeye başladı. Ağzına ne geldiyse söyledi:
«Ey verdiği sözü tutmayan! Ey sözünün eri olmayan! Senin sözüne bağlılığın böyle
midir? Damgasız para ne işe yarar? Bol keseden atıp tuttun. Sonuç alınmadıktan
sonra o sözlerin hepsi boş... Gölgen geniş^ama, neye yarar, tam bizi

serinletecekken yitti.» ?
Orda bulunanla? Mecnun'u yatıştırmak için «Sana Leylâ'dan daha güzel bir kız
bulalım. Gel, kolay işini güçleştirme!» dediler. Verilen bu öğütlerin, salıkların Mecnun'da hiç bir etkisi olmadı. Zincirinden boşanmış aşk isteğinin
önüne geçilir mi hiç! Mecnun yine üstünü başını paralayıp parçalayarak, ağlaya
inleye çölün yolunu tuttu.
BU, MECNUN'UN DİLENCİ KILIĞINDA LEYLÂ'YI GÖRDÜĞÜDÜR
Günlerden bir gün tan ağarırken, Mecnun çölde yabanıl hayvanlarla dolaşıyordu.
Birden karşısına zincire vurulmuş bir tutsakla onu yeden yaşlı bir kadın çıktı.
Tutsağa Mecnun'un içi parçalandı. Yaşlı kadına,
— Kimdi bu? Suçu nedir? Anlat bana! dedi.
Kocakarı da gizini açığa vurdu:
«Bu, düşman değil, dosttur. Ben hastayım. Çoluk çocuğumu geçindirmek zorunda bir
yoksulum. Bu zavallıyı sorarsan, o benden de hasta. Durumu benden de kötü. Geçinebilmek, kendimize açındırıp insanlardan bi şeycikler koparabilmek için
hiy-leye baş vurduk. Çocuklarımıza yiyecek sağlamak için insanları aldatıyoruz.
Gördüğün bu durum bir oyundan başka bir şey değildir. Bu, kendisini sanki bir
cana kıymış gibi gösteriyor. Ben de sanki bu suçluyu tutmuşum gibi kendimi tanıtıyorum. Sözde

ben, buna döktüğü kanı ödetmek istiyorum. Bu katil de gezip dilencilik yaparak
bana olan kan borcunu ödeyecek. Ekmek parası için yaptığımız şu oyuna bak! Ev
ev, kapı kapı dolaşıp dilenerek her ne kazanırsak, aramızda üleşiyoruz. Kazandığımızın yarısını ben alıyorum, yarısını da o...»
Mecnun, kocakarıya dedi ki:
«Yanlış yapıyorsun. Bu zinciri delilere vurmak gerekir. Gel, benim dediğimi yap!
Bu adamı özgür bırak, yerine beni bağla! Gölgen gibi seninle dolaşırım. İyi yürekli kişilerden yardım isterim. Az çok her ne toplarsam hepsini sana veririm.
Yalnız benim tek isteğim var: Evden eve dolaşırken belki benim çolpan yıldızımla
karşılaşırım...»
Kocakarı, çıkarı olur umuduyle sevindi. Önceki tutsağı özgür bıraktı. Mecnun
kendini zincire vurdu. Böylece çılgınlar için bir yasa koydu. Zincir şakırtılarına uyarak ağladı. Kendi zinciriyle konuşmaya başladı:
«Benim gizlerimi bilen zincir! Sen bir belâ hazinesini bekleyen canavarsın. Senin tasalarını anlatmak için bin ağzm var. Her kımıldayışa*1 çığlıkların yükselir. Baştan ayağa delik delik olan gövden, gönlündeki gizlileri açığa vuruyor. Ey sevgilisinin bakışını gözleyen, sevgiline bakmak için senin bin gözün var...»
Mecnun, kapı kapı dolaşıp dilenmek için kocakarıyle yola koyuldu.
Dolaşıp dururken Leylâ'nın uruğu göründü. Yaşlı kadın, Mecnun'un zincirine bağlı
olan ipi eline alarak uruğun evlerini bir bir dolaştı. Sıra Leylâ'nın evine gelince Mecnun kendinden geçti. Ayakları birbirine dolandı. Meyhane kapısı önüne

yıkılan esrik gibi oraya yığıldı. Elinde olmadan öyle bir ah çekti ki, Leylâ
evin içinden duydu. Leylâ, Mecnun'un sesini tanıyıp çılgına döndü. O da bir ah
çığlığıyle çadırın kapısını açtı. Yaşlı gözlerini Mecnun'a çevirdi. Bir de baktı, zavallı kaygılardan o denli güçsüz düşmüş ki, göze çarpmaz denilecek gibi. Boyu, kaşları gibi bükülmüş. Yüzü, göz yaşları gibi süzülmüş. Yalnız gözlerinde anlayış kalmış. Tasalar içinde olduğu besbelli.

Mecnun, Leylâ'sını görünce inleyerek şu şiiri söyledi:

Hançer perçemlerini düşürüp kaş üstüne Yoksul gönül evinde koymaz taş taş üstünde
Baştan yenik düşmüşüz andımız barış üzre Bulunmaz hiç bir istek bizde savaş üstüne
Tutsağı olduğumuz güzel cana susamış
İstediği can ise verdik can-baş üstüne ¦s
Seveni sevdiğinden ölüm de ayıramaz Yeter ki tutkun olsun yiğit yoldaş üstüne
Bir düş müdür gördüğüm yoksa gerçek sevgilim Neden kor burda bizi gider telâş
üstüne
Öyle baktım yürekten göz bebeğimde kaldın Ağlasam Leylâ damlar gözümden yaş üstüne

Mecnun, Leylâ'nın yüzünü görünce bunu kendine şölen bildi. Yüzüne bakınca gönül
gizini açığa vurdu. Ahları çığlık çığlık göklere yükselerek Leylâ'ya yalvarmaya
başladı:

«Ey tanrıçam! Suçumun ne olduğunu söyle bana. Buyrultuna aykırı bir davranışta
mı bulundum? Yoksa düşmanlara mı uydum? Bu dedikoduları arabozucular mı uyduruyor? Senin kapının toprağından ayrılınca halim perperişan oluyor. Çöllerde
ne bir yakınım, ne bir yoldaşım var. Sevgilim, benim tasamı hiç çekmiyorsun. Bu
umarsız nerdedir diye beni arayıp sormuyorsun. Benden habersiz görünmen şaşılası
bir şey. Yoksa bu bir kızgınlık belirtisi mi? Beni neden böyle aşağılıyorsun?
Suçum varsa, işte geldim, boynumda zincir, yere çöktüm. Tanrı adına ant içiyorum, eksikli oluşumu bağışlatmak için hiç bir neden göstermeyeceğim. Buyrultu senden, uymak da benden. Güzelim, benim yüzümden üzülme. İster as, ister kes, buyruğunu yürüt! Dahası, gel, ortada hiç bir pürüz bırakma, öldür
beni, ama utandırma. Lâle yanaklı, amber tüylü, yılan saçlı. Ayağım

kaygı zincirine bağlı. Deliler içinde en başta ben geliyorum.
Anladık dostun kastı ki insanlığımıza Düşmanlar ağlar bizim perişanlığımıza
Öyle çok tasamız var öyle çok ki yasımız Her gelen üzgün gider şen gelip yanımıza

Mecnun şiiri söyledikten sonra öyle bir çığlık atıp çırpındı ki, zincirlerini
paramparça ederek yine insanların arasından çekilip gitti. Gönlü kırık, kendi
bitik, gözleri yaşlı, esrik ve korkusuz uzaklaştı. Ardınca sürü sürü çocuk onunla alay ederek koşuştu. Kimi ona gülüyor, kimi de ağlıyordu.

Günlerden bir gün de yine Leylâ'yı görebilmek için başka bir bahane bulmuştu.
Körüm, iki gözüm de görmüyor diye, iki gözünü bağlamıştı. Güçsüz, yoksul görünüşüyle ev ev dolaşıyor, dilencilik ediyordu. Böylece gide gide Leylâ'nın
evi önüne dek gelmişti. Gizini açığa vurmak için: «Ey dost!» diye bağırdı. Leylâ
sesi duyunca, kapı eşiğindeki dilencinin kim olduğunu anladı. Evden akıp yüzünü
gösterdi. Mecnun «Sadaka olarak yanağının zekatını verdin.» dedi. Sonra da ekledi:
«Ey gözümün bebeği! Can isteği, gönül dileği! Gözlerim bağlıysa bir nedeni var.
Zaman zaman böyle bağlamazsam, göz yaşlarım sel olur. Seni görüp sonra da seni
dillere düşüren bir gözün, senin düşmanın olduğu kanısına vardım. Onun için gözlerimi bağladım. Sultanım, bu dilenciye bir göz at Tanışına yabancı durma!»
Bunları söyledikten sonra yine eskisi gibi çölün yolunu tuttu.
BU, LEYLÂ'NIN İBNİSELÂM İLE EVLENDİĞİDİR
İbniselâm, işlerin kendince uygun gittiğini görüp ortalığı boş buldu. Ülkenin
büyüklerini, bütün ileri gelenlerini topladı. Düğün için söz verdiği her şeyi
Leylâ'nın evine yolladı. Gönderdikleri arasında, altın naili Arap atları, çiçekli işlemelerle süslü

ipekli giysiler giyinmiş köleler, cariyeler, şekerkamışı yüklü develer, tablalarla miskle amber, yüklerce inciyle som altın da vardı. Böylece nikâh hazırlıkları bitirildi. Canı uğruna Leylâ'nın İbni-selâm'la nikâhı kıyıldı.
Leylâ'nın umutları büsbütün kırıldı. Bütün istediklerinin tersi olmuştu. Gül
isterken dikene takılmış, ışık isterken ateşlere yanmıştı. Gözyaşlarıyle, çığlıklarıyle düğün evini, ölü evijte çevirdi. Gelini süsleyen kadın, sözde Leylâ'nın güzelliğini arttırmak için yüzünü silip saçlarını taradıkça Leylâ gözyaşları döjcerek perçemlerini karıştırıyordu. Ah ettikçe yüzüne tutulan îıyna
dumanlanıyordu. Kına yaktırmıyordu. Çığlıkları, davulun sesini bastırıyordu.
İçinin yangını, başındaki duvağa yansıyordu. Güzel kokular ona kötü geliyordu.
Giysilerini paralıyor, durmadan sızlanıyordu. Ah edip inledikçe, süslenmekten
tiksindikçe, bu durumu görenler başka bir derdi olduğunu sanıyorlardı. Leylâ'nın
bu üzüntüsünü, ana babasından ayrılmasının acısına yoruyorlardı. Öğüt veriyorlardı. Diyorlardı ki Leylâ'ya:
«Üzülmekte haklısın. Anana babana alışmışsın. Şimdi ayrılığın zor olduğunu düşünüyorsun. Senin gibi ayrılık yüzünden, pek çok kız ağlamıştır. Değil mi ki
dünyanın düzeni böyle kurulmuş, değil mi ki töre böyle, öyleyse sen de boşu boşuna üzülme! Bir kız hep baba evinde kalamaz ya... Bir kızın sevgilisi hep
anası babası olamaz. Biraz olsun onları unutman gerek.»
Bu sözler karşısında boynunu büküyor, onlara, derdinin başka olduğunu söyleyemiyordu. Kendi kendine mırıldandığı şiirle içini döküyordu:
İstemedim neden verdin
Beni alıp benden verdin .
Nedir suçum benim felek
Gül istedim diken verdin

Aşk yolunda beni dene Başarmazsam inlet yine
r%
LEYLÂ İLE MECNUN
47
Yalvardıkça taş kesildin Kıydın bana döne döne
Nettin bana felek nettin Bir özgeyi gölgem ettin Gölgesiyken sevgilimin Onu benim özgem ettin
Başkasının olmasaydım Bir seninle ben kabaydım Yoksun diye bu dünyanın Tüm varını hiçe saydım
İllerin kötü söz söylemelerini istemediği, dedikodudan çekindiği için, ister
istemez sıkıntıya katlanıp süslendi. Yapmak istemediği iş de olmuştu sonunda.
Akşam oluyordu. Yavaş yavaş karanlıklar aydınlığı bastırdı. Yıldızlar ısıldı.
Yıldızlardan inciler geceyi aydınlattı.
Ellerinde mumlar tutan beş yüz güzel kızdan kurulu eğlence alayı düğün törenini
açtı. Gonca ağızlı yüz güzel kız da ortalığa gülsuyu serpiyordu. Ellerinde öd
buhurdanı taşıyan ay yüzlü yüz kız da havaya güzel kokular saçıyorlardı. Yüz kız
da türküler çığırıp, saz seslerine uyuyordu. Çiçek gibi güzel yüz kız da esrikleşmişti, ellerinde kadeh, konuklara şarap sunuyorlardı. Yüz kız, başlarının üstündeki tablada, dağıtılacak altın taşıyordu.
Leylâ'yı bir tahtırevana koymuşlardı. Töreh alayının arasından götürüyorlardı.
Leylâ şaşkındı. Bunca görkeme hiç gönlü akmıyor, acı içinde ağlayıp inliyordu.
Yiyip içip eğlenmek eğiliminden çok uzaktı. Selin sürüklediği bir çöp gibiydi.
Leylâ'yı harem bölümüne getirdiler. Arkadaşları, yoldaşları, orda kendisinden
ayrıldı. Artık Leylâ gerdek odasındaydı. Az sonra İbniselâm da odaya girdi. Bir
süre Leylâ'ya bakakaldı. Sonra kavuşma isteğiyle coşarak Leylâ'ya yaklaştı.
Yüzündeki tülü kaldırmak için elini uzatınca Leylâ, İbniselâm'a şöyle dedi:
«Ey halden anlayan yoldaş! Sen uruğun başısın, buranın
48
AZİZ NESİN
büyüğüsün. Çok yüksek niteliklerin olduğunu duydum. Olgun bir kişisin. Şunu söyleyeyim ki, ülkenin bir ucundan bir ucuna halk, senin insaflı olduğunu söylüyor. Sana, ben zenginim ya da yoksulum, şöyleyim, böyleyim demiyorum. Ama
senin konuğun değil, tutsağınım. Benim gibi bir tutsağa kıyma, acı bana. Canımdaki,
tenimdeki acıyı gör. Gönlümün nice olduğunu sor. Sonra da cevabımı
.djnle: Ben okula gittiğim sıralarda bir gün, ' birdenbire gözüme birisi göründü. Bunun peri olduğunu anladım. O peri benimle ilişki» kurdu. Her zaman
karşıma çıkarak bana «Sakın insanoğluyla" evlenme! Böyle bi şey yapacak olursan, bir vuruşta hem seni, hem onu yok ederim!» derdi. Şimdi de böyle diyor.
O periden kurtulmam için çok uğraştık. Ama onun zincirini boynumdan çıkartamadım. Bu belâ başımdan bi türlü gitmedi. Hiç kimse bu belâya bir umar
bulamadı. Anam babam da benden bıkar oldular. Dengesiz bir kaçık olduğum herkese
yayıldı. Arkadaşlarım bile benden uzaklaştılar. Sen de bizim oralara geldiğinde
elbet bu olayı duymuşsundur. Şimdi seninle konuşurken bile, o peri hep

karşımda duruyor. Kıskançlık içinde kılıcına el atmış, bekliyor. Sen benden vazgeç. Çünkü bu kavuşma tehlikeli, can korkusu var. Sana da, bana da yazık olacak. Hele bir süre dayan. İkimiz de bir umar, bir yol arayarak bekleyelim.
Belki bir kolayını buluruz. O zaman, düşmanların da kötü dilleri kesilir. İkimiz
de muradımıza ereriz.»
İyi yürekli İbniselâm, Leylâ'nın bu sözlerine kandı. Cin -peri olayını gerçek
sandı. Sevgiliye kavuşayım derken, canına, mevkiine bir zarar gelmesinden korktu. O eksikli kişinin yaşam ve yücelik isteği, sevgilisine kavuşmasına engel
oldu. Oysa çok eski bir doğrudur ki, yarar isteyen kişi zararı da göze almalı.
İbniselâm ise can ve mevki korkusundan Leylâ'ya hiç gönül-lenmedi. Gözünü döndürüp bakmadı bile. Yitirme korkusunu yenemediği için kazanamadı. Bir çıkar
yol, bir umar aradı. Ona buna danışmaya, derde derman sormaya başladı.

BU, ZEYTİN LEYLÂ'NIN EVLENDİĞİ HABERİNİ MECNUN'A GETİRDİĞİDİR
Mecnun'un Zeyt adında bir arkadaşı vardı. Sözünün eri, yiğidin biriydi. Erdemli,
görkemli, olgunluğu ünlü, yakışıklı bir kişiydi. Zeynep adlı bir güzele köle
olmuştu. Aşk yüzünden çok dert çekmişti. Zeyt ile Zeynep diye sevileri dillere
destandı.
Her zaman Mecnun'a eğilimi olan Zeyt, âşıkların ustası olan Mecnun'a kendi aşkının yüceliğini anlatırdı.
Leylâ'nın kocaya vardığını duyunca, kendi de dertli olan Zeyt'in şaşkınlıktan
dili tutuldu. Ağlamaktan yüzü soldu. Birden Mecnun'a koştu.
Mecnun onu görünce dedi ki:
«Ey yürekten bağlı dostum. Kaygular yolunda dert ortağım. Durumun iyiye benzemiyor. Yüzünde her zamanki gülüşün görünmüyor. Sana ne oldu? Neden böyle
ağlayıp durmaktasın? Neden böyle kendini yiyip yormaktasın? Bir uğursuzluk mu
var? Neden yolun bu yana düştü? Bu üzüncün neden?»
Zeyt, öyle Şeyler söyledi ki, sözleriyle Mecnun'un yanık bağrım yeniden tutuşturdu. Yanıp yakılarak Mecnun'a dedi ki:
«Ey dertli! Dün yıldızın karardı. Felek sana kıydı. Sevgilin İbniselâm'a lokma
oldu. Sana da derdine yanmak düştü. Sevgilin şimdi ortalığa ışık saçarken sana
da kala kala ateşinin parlaklığı kaldı. Leylâ başkasının oldu. Sen de artık avun, nasıl avunabilirsen... Senin onca hay kırıp bağırman, gece sabahlara dek
çığlıkların, sabahları da yanıp yakılman, onca ahin vahm, hepsi boşa gitti.»
Bu sözleri duyunca Mecnun'un ahinin yalımı taa göklere yükseldi. O zavallı tutkun, yabanıl hayvanlar arasında öyle dertli dertli ağlayıp sızlamaya başlayınca, yoldaşları olan yılan, çıyan, karacası, karıncası da çığlıklar attı,
kurtları, kuşları bile ağlattı. Eline kalem, kâğıt alıp, sevgilisine sitem dolu
şu mektubu yazdı:
«Sana ne oldu böyle? Neden sözünde durmadın? Ey sö-

zünü tutmayan, ey düşmanlarıma gül, bana diken olan sevgilim! Yalnızlığa dayanamadın da mı, birlikte oynayacağın birini buldun? Olduğun yer mi karardı da
mum yaktın? Dert gönlünü incitti de, hekime mi gereksindin? Gönül çeken servi
soldu mu da ona su vermek çabasına giriştin? Gül bahçesine bir kötü yürekli mi
geldi de gülde böyle diken yarası açıldı? Hangi korkuya kapılıp da eyjilik sözleşmesine bağlandın? Beni unutman, beni bırakıp başka sevgili bulman neden?
Durumumun tanığı olan göz yaşlarımla* kapının toprağını sulamaz mıydım? Göz yaşlarım sana berîi anlatmaz mıydı? Bu sözünde durmazlık, yabancıya tanışlık
etmek niçin ? Yeni sevgilini kucağına çektin de şimdi eskisine yol mu veriyorsun? Sıkıntıların, bunalımların hep benim yüzümdendi, şimdi başkasryle
evlenince artık mutlu olmuşsundur. Ben bağlılık sözlerine aldanıyor, sözünde
duracaksın sanıyordum. Ama senin suçun yok sayılır, bağışlanırsın. Çünkü şu gerçeği herkes bilir: Gül goncayken dikenle birliktedir, ama açılınca kendisine
başa bir yâr, başka bir yer bulur. Aslında bütün ezinci çeken dikendir, ama mevsimi gelince onun suyunu gül alır. Ey gönlümün isteği, ey sevecenliği az, ama
kıyıcılığı çok sevgilim! Ey adı sözüne bağlıya çıkmış olan, ey tenimde can, gözümde ışık olan! Beynimde yer eden aşkın, can e-vimin ilâcı, bunca çılgınlığımın nedeni sensin! Ey gün yüzlü, ay alımlı nazlı güzel! Ben, diken
yaradılışlı, toprak oluşluyum, dilim kaba, yüzüm kara... Benden utanç duyup,
seninle ne ilişkim var, demek istiyorsun. Ben de sana bunun doğru olduğunu, sana
yaraşık olmadığımı söylüyorum. Kendi adıma ben düşlemekle yetinirim. Elbet sen
de kendine yaraşık olanı istersin. Ama senden, benden başkaları da var. Başkaları boyuna bizden konuşuyorlar. Bunlar, benim sözümde durduğumu, seninse
döneklik ettiğini görünce, hangimize yanlış yaptı, diyecekler ? İnsan iyilikle
anılmazsa, kişinin adı kötüye çıkarsa, güzel mi olur? Gerçi sen törenin tersini
yaptın, bir başkasına gönül verdin. Ama senin için benim gibi bağrı yananları
pek çoktur, her kime baktınsa Mecnun'a döndürdün. Ben de senden yüz çevirip öç

alayım, başka bir sevgili bulayım, diyorum. Diyorum ama, senin gibisi var mı!
Başkasıyle evlendiğini duydum. Pek şaştım. Ey yaşam suyunun pınarı, sen benim
canımın içinde gizlisin! Bir an bile gözümün önünden gitmedin ki, nasıl başkasına kavuşabilirsin? İbniselâm'ın gözüne bir Leylâ göründüyse, o Leylâ'yı
düşünde görmüştür. Kendi kuruntusuyle oyalanıp avunmuş-tur. İbniselâm, Leylâ
bana geldi, demesin. Çünkü onun yanına giden Leylâ değil, Leylâ'nın düşlenmesidir. Leylâ, hiç Mecnun' undan ayrılır da başkalarıyle tanışlık kurar
mı? Ey başım tacı, ey tacımın incisi! İsteğine eriştin, kutlu olsun! Düğününde

tanış-biliş toplanıp güler eğlenirken, beni de anarsın diye umdum. Beni üzüntülü
sandınsa yanlış, ben o sevinç şölenine yaraşırdım. Benim de o toplantıda
mutluluk duymam için düğünü bana da bildirmen gerekirdi. Tanrı'ya şükür, elim
dar değil. Can denilen bu zenginliği yok etmeye gücüm yeter. Yok, bitmişim,
dünya derdiyle incinmişim, sandınsa, o zaman da bunu bana anlatıp gönlümü alman
gerekirdi. Ey gül, ne öyle, ne de böyle yapıp bilmezlikten gelmek, doğru mu ? Ey
canımın içinde canıma düşman olan! BOTsana göre her ne denli düşkünsem de, sen
yine eski huyunu bırakma, bin dost değiştir, ama huyunu değiştirme ! Başkalarıyle sevinçli, mutlu olsan da, bu arada beni de an!» Mecnun, yazdığı
mektubu Zeyt'e verdi. Zeyt, mektubu a-lınca kuş olup uçtu. Leylâ'nın bulunduğu
yere gelince onunla konuşabilmek için bir düzen tasarladı. Önce İbniselâm'ın
yanma gitti. Büyüden filan söz etti. Leylâ'nın çektiği sıkıntıları, bunalımları
işittiğini söyleyerek, «Bu derdin ilâcını bilirim, devası bende yazılıdır.» dedi. Sözüne güvenerek Leylâ'yı Zeyt'le yalnız bıraktılar. Zeyt, Leylâ'nın yanma
varınca bir süre oturduktan sonra ayağa kalkarak çıkardığı mektubu önce öpüp
sonra Leylâ'ya verdi. Leylâ, mektubu alır almaz, onda sevgilisinin kokusunu
duydu, ne olduğunu anladı. Bunu kendisi için bir mutluluk bilerek hemen mektubu
yüzüne gözüne sürdü. Bakar bakmaz, mektubun gözyaşlarıyle ıslanmış olduğunu
gördü. Mektubun yüksek değerinin bağışını vermek için duy-

duğu acıdan yüreği parça parça oldu. Kutudan, saklı bir inciyi alır gibi zarftan
çıkardığı mektubu okudu. Mecnun'un neler demek istediğini anladı. Sitem okları
canına değdi. Mektup etkisini gösterdi. Hemen mektubun cevabını yazdı:
«Ey yaygısı toprak olan, ey döşeği diken olan, ey yorganı yaprak olan! Ey benim
acılı gönlümün, ağrılı gözümün sevinci! Beni nice kınaşpı azdır. Sana karşı
utançlıyım, yüzüm karadır. Duyduğum bu utanç yüzünden kendi kendimi aşağılamam
yeter bana. Ben y kendi suçumu açığa vurdum, sen de gel, benim eksikli oluşuma:
bakma! Ben bir inciyim. Satın alan başkaları. Bu alışveriş benim elimde olan bir
şey değil ki... Bu yaşam beni açık arttırmaya çıkardığında, alan kim, satan kim,
bilmiyorum. Benim elimde olsaydı, senden başka sevgilim olamazdı. Her ne denli
beni suçluyorsan da, yine de benden tiksinerek yüz çevirme ! Ben, oymacının
eline alıp da istediği gibi işleyebileceği bir inci değilim. Gerçi İbniselâm'ın
gönlünü aydınlatıyorum, onun gecesinin ışığı, gündüzünün güneşiyim. Ama o,
uzaktan ışık almakla, benden uzak durmakla yetinmektedir. Ben uzakken ışığımın
parıltısını görüyor ama yakınıma gelince de ezincimi çekiyor. Sevinçli olduğumu
sanma! Ayağım, bir tasalar tuzağına bağlandı. Ara sıra içimden çığlıklar atmak

isteği kabarsa, önce bunun için bir bahane arıyorum. Ya ana babamı ya da kardeşimi özlemiş gibi yapıyorum. Giysilerimi parçalamak istersem sözde terziye
kızıyor, 'Bu ne biçim cep, ne biçim etek!' diye eksikler buluyor, 'Şu potu düzelt' diye terziye bağırıyorum. Kîmi-leyin de sana kavuşmak istersem, sözde
suya girmek için pınara gidiyorum. Orada tek başıma, soyunuyorum, saçlarımı çözüp dağıtıyorum. Suyun aynasına bakarak tıpkı sen nasılsan kendimi öyle görüyorum. Boynumda başka bir halkanın ağırlığı, dudağımda başka bir söz yok,
hep sensin, sen varsın. Hava, boynuma kolun gibi dolansın istiyorum. Ağzım, esintide senin dudağını arıyor. Senin tasanla artık canımdan umudumu kestim.
Beni kocada sanma, ben mezardayım. Gel de çektiğin acıyı mezarıma mum yap. Ayağının tozuyle mezarımı beze. Ben ayrı-

lık bahçesinin inleyen bülbülüyüm. Neyleyim ki kafes içine konuldum. Bu kafeste
ne olacağımı bilmiyorum. Kolum, kanadım kırıldı. Bir yabanılla birlikte bulunuyorsam kmanmamalıyım. Sen yabanıl hayvanlarla birlikte yaşıyormuşsun. Ben
de senin gibi oldum. Ey seven zavallı! Ben zavallıyı bağışla! Bir süre daha dayan, belki değişir, bugünler başka bir biçim alır. Perperi-şan olan, ağlayıp
inleyen yalnız kendinsin sanma!..»
Gönlünün kaygılarını yazdıktan sonra Zeyt'e dedi ki:
«Ey yüce bilge! Getirdiğin mektupta derdimin devasını okuyup iyileştim. Her gün
gel de bana bu ilâçtan daha getir. Böylece sağlığımın düzeleceğini umarım. Bende
de bir ilâç tarifi yazılı. Giderken al onu da götür.»
Böyle söyleyip mektubu Zeyt'e verdi.
Mecnun, Leylâ'nın mektubunu alınca çok sevindi.
BU, MECNUN'UN ÇÖLDE BABAS1YLE KONUŞTUĞUDUR
Dünyanın bütün kaygısı Mecnun'un babasının başındaydı. Yaşlı adam, gece gündüz
üzünç içindeydi. Ne günü gün, ne gecesi geceydi. İstemi elinden gitmiş, gündüz
direnci, gece dayan-cı kalmamıştı. Bir türlü ikircimden kurtulamıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Bir gün ona şu haberi ilettiler:
«Ey gönlü yaralı, zavallı koca adam! Dün Leylâ'nın o kara yürekli babası, hani
şu bir sürü alçağı besleyen herif, dertli Mecnun'dan söz ederek uruğunun başkanına şöyle yakınıyor du: 'Bu deli, söz anlar takımından değil. Bizi ele
güne rezil etti. Hiç durmadan bizi üzdüğü yeter. Deliliği, Nevfel'i kızdırmasından da belli. Teninde canı kaldıkça bize ziyam dokunacak. Engerek
yılanı gibi kötülüğün ta kendisi olduğundan ortadan kaldırılması gerek. Namus,
bizim değil, senindir. Bunun canını ortadan kaldır. Çünkü düşmanımızdır.' İşte
durum böyle... Mecnun'un öldürülmesine karar verdiler. Öldürülecek olan

yabancı değil, senin oğlun! Düşmanlarını güldürme! Gereğini yap!»
Koca adam, bin bir acı içinde, türlü sıkıntılara katlanarak çöllere yöneldi.
Mecnun'u bulmaya çalışarak her yanı, her yeri gezdi, dolaştı. Uğrak uğrak

ardından giderek oğlundan bir iz aradı. Gece karanlığı basıp göz gözü görmez
olunca şaşkınlık içinde ah edio, gezen koca adamın gözüne bir yalaz göründü.
Yalaz, geceyi* gündüze çevirdi. Yalazın, yalımın ışığında yolu aydınlandı. Bir
oymağın gece ateş yaktığını sanarak pervane ışığa gider gibj ateşe koştu.
Yalımın yanma varınca bir de baktı ki bu yalım, öyle çalı çırpı ateşinin yalazı
değil, bir ah soluğu... Mecnun öyle bir ah çekmiş ki tüm evreni ateşe vermiş.
Dünyadan yüz çevirmiş. Başından, içinden, canından geçmiş. Ne mal, ne para
isteğinde, ne de ana baba istiyor. Saygınlığı yele verip yitirmiş. Kendisi de
ölümü bekliyor.
Oğlunun durumunu görünce yaşlı babanın solgun yanakları göz yaşlarıyle ıslandı.
Üzünçle ağlayarak oğlunun yanına oturdu. Elini oğluna uzatarak yüzünü silmek
istedi. Mecnun yaşlı gözlerini açarak şöyle dedi:
«Sen kimsin? Neden yanıma geldin? Elçiysen getirdiğin haberi söyle! Bana
dolunayın muştusunu ver! Yok, yolcuysan öyle aymazlar gibi durma, kalk, kendine
başka bir uğrak ara!»
Koca adam, kendisini tanımayan oğluna yalvarmaya başladı:
«Ey, para saçar gibi günlerini saçan, yaşamını boşa harcayan! Ben bir kutuyum.
Sen de geceyi aydınlatan bir incisin. Ben bahtı kara senin babanım. Ey varlık
bağımın ürünü, ey gözümün ışığı! Bana övünç, kıvanç vereceğini, destek olacağını
umuyordum. Başkanlık yerimi, benden sonra sen alırsın, diyordum. Halkın seni
gördükçe beni anacağını, adımın seninle yaşayacağını düşünüyordum. Çok genç
yaşında bağrın açık, hiç sakınmadan çöllere düşüp aşk yolunda esrik dolaştın,
üne kavuştun. Eskiden bağışlanırdın. Her dönemin kendine göre bir içtepisi
vardır, baskın çıkar. Her çağın kendine uygun dav-

ranışı olur. Yeni yetişenler için aşk bir marifet sayılabilir. Onlara olgunluk
yolunu gösterebilir. Ama artık olgunluk yaşına geldin. Yetenek, yücelik
kazandın. Bu serüvenler, bu kınanası gösteriler sana hiç de yakışmıyor. Bir
zamanlar bilmiyordun ama şimdi akıllı davran! Çöllere düşüp aymaz aymaz gezme!
Bu yabanıllarla birlikte yaşamak da ne oluyor? İnsanlar arasında yaşamak daha
güzel değil mi? Yabanıllarla yabanıllık etmektense, kuşlarla uçmaktansa
soydaşlarınla gezip dolaşsan daha iyi değil mi? Ah, ben ne zavallıyım! Biraz acı
da beni de bu sıkıntılardan kurtar! Bak üzüntüden kapkara olan saçım, sakalım
apak oldu. Sabahımın güneşi sen olacaksın. Bu dünyanın kıyıcılığı artık canıma
tak dedi. Başka bir yere gitmek istiyorum. Gel de başkanlığı sana bırakayım.
Benim yerime gel, otur, saygı gör! Boyuna kendinden geçmiş bir esrik olmaktan ne
çıkar! Bir puta tapışın neden? Aşırı kızgınlıktan esrikleşmişsin, ama işlediğin

suçtan haberin bile yok. Bir gün aklın başına gelip elbet utanacaksın. Ey puta
tapanlar tapınağının tapıcısı, bu esriklik perdesi kalkınca yaptığın işin
kötülüğünü göreceksin. Hiç kuşkujjg utanç da duyacaksın. Hiç olmazsa öyle bir
güzele gönül ver ki direndiğin şeyin dayanağı sağlam olsun. Onun uğruna cihan
toprak olsa onun eteği yine de arı kalsın. Oysa senin gönlünü avlayan o mutlu
sahan hep başka başka ellerde uçuyor. Bir bakıyorsun, Nevfel'in buyruğuna boyun
eğmiş, bir bakıyorsun İbniselâm'a can yoldaşı olmuş. Sen böyle bunalımlar
içindeyken o başkalarının toplantılarına ışık saçıyor. Böyle bir sevi oyunundan,
boş yere canını hiçe saymaktan utan! Say ki, o sevgili sana yâr oldu, dünya
kalımlı olmadıktan sonra ona kavuşacağım diye heveslenme! Çünkü gün gelip nasıl
olsa ondan ayrılacağını biliyorsun. Boşu boşuna dolaşmaları bırak artık. Dünya
bir iş yeridir, iş görmemek günah... Bu iş yerine gelen herkes bir iş
görmelidir. Kim bir iş ortaya çıkarırsa, Tanrı onun yaptığı işe göre karşılığını
verir. Bir iş yeri olan bu evrene girmişsin. Aymaz olma, sen de bir iş yap!
Artık başkanlığı bu yalancı dünyaya bırakmam, şerefimle atımı sonsuzluğa çekmemin

zamanı geldi. Beni düşün de yanıma gel. Varımı yoğumu yabancılara verme!
Varlığımı biriktirinceye dek çok sıkıntı çektim. Bu hazinenin başkalarının
olmasına yer verme. Aşkının hep böyle kalmayacağını, tasalarının seni böyle hep
kötü dertlere düşürmeyeceğini biliyorum. Ama sen bu uykudan uyanıp da
tutkularının ardından koşmaktan yorulduğun zaman, dünyada ne ben kalacağım, ne
de malım kalacak, işte bundan korkuyorum. Sen de o zamanj$cimsesiz, yoksul
kalacaksın. Akıllanırsın, ilerisini görürsün diye" umuyorum. Umut, dünyada
destektir.»
Babasının öğütlerinden sonra Mecnun biraz ikircimlendi. Büyük sözüne uyup bu
çılgınlık zincirlerini kırarak sevgisine tutsak olmamayı, sevgili isteğini bi
yana koymayı düşünür gibi olduysa da, yine de babasına şöyle dedi:
«Dünyadaki bütün varlığın benim, ama benim canımı var sanıp da aldanma! Tenim
var diye kanma, çünkü tenimin yeri başka. Benden vazgeç. Bu candan, bu tenden
ayrıl, beni bırak, bir başkasını bul kendine!»
Mecnun, gittikçe coşarak sözlerini şöyle sürdürdü: «Ey iyiliğim için bana
öğütler veren babam! Evet, her sözün iyiliğim için ama, ah, onları
işitebilsem!... Gerçi sözlerine kulak verdim. Neye yarar ki, duymamla unutmam
bir oldu. Sen bana, bunu böyle bil, deme. Çünkü ben kendimi bile bilmiyorum.
İçim dışım aşk dolu. Dayancım da, dinginliğim de yele gitti. Ben de akıl yoluna
gitmek istiyorum, ama sevgi yolumu keserek «Yok, yok!» diyor. Ben nerde, aşkı
boşlamak nerde ? Öncesiz, sonsuz bir aşk hiç candan çıkar mı ? Beni
azarlamaların canıma yetti. Ben seni nasıl bıraktımsa, sen de beni bırak.
Lütfedip zaman zaman bana verdiğin öğütlerle düzeleceğimi bekleme! A-teşin, hava

devindikçe harlanıp yalazlanması gibi, senin bu dava-ranışlarından da benim üzüncüm artıyor. Kırılıp paramparça olmuş şişenin yapıştırılması olanağı yok.
Eve barka dönmemi boşuna önerme. Zamanın değişmesindeki şu hıza bir bak! Sen bu
dünyayı bırakıp gideceğine göre, beni yerine bırakacaksın da ne olacak? Verdiğin malı, mülkü neyleyeyim? Oğlunun da

bir gün senin gibi olacağını düşün! De ki, oğlun mallarının başına geçti, göçtükten sonra nasıl olsa o mallar bir başkasına kalacak...»
Mecnun babasına tasalarını anlatırken birdenbire titremeğe başladı. Kolundan
yenine kan doldu. Bu olana babası şaşarak baktı. Mecnun dedi ki:
«Boşuna ne olduğunu düşünme. O peri soylu güzel sevdiğim kan aldırdı. Cerrah
onun koluna neşteri vurunca, benim kanım aktı. Biz, iki ayrı tende bir canız.
Bizde ikilikten iz yoktur. Bizim ayrı ayrı canımız yoktur. Onu o, beni de ben
sanma! İki ten bir canla yaşamaktadır. O tasalansa ben de tasalanırım.»
Babası durumu görünce, bu yücelişe değer verdi. Bunun boş bir gösteriş olmadığını, aşk derdinin tedbir ile giderilemeyeceğini anladı. Artık öğüt vermek
de, azarlamak da boşunaydı. Çekişmekten vazgeçip umudunu keserek oğluyle esenleşmek diledi. Oğluna dedi ki:
«Bir an olsun bana acı da sözümü dinle, cevap ver! Dönüp yoluma gideceğim. Hakkını helâl et. Gelişimden sevinmedin. Öyleyse gidiyoj-pm. Hoşça kal. Sakın
benden yakınma, incindiğini söyleme! Yaşamım boyunca bana hiç gün göstermedin.
Senin yüzünden mutluluk nedir, bilmedim. Hep kafa tuttun. Bir türlü ele avuca
girmedin. Şimdi senden son dileğim şudur: Öldüğüm zaman yasımı tut. Ağlayıp inleyerek mezarıma gel. Sana yiyip içip eğlenmeni önermiyorum ki, ben bu işleri
bilmem, diyesin. Yas demek, ağlayıp çığlıklar salmak demektir. Sen bunları çok
iyi bilirsin. Kendi törene göre haykır, nice sevabı varsa bana gönder. İstediğim
şu ki, dostlar düşmanlar seni yas tutarken görsünler de., kimsesizlik aşağılanmasına düşmeyeyim. Kimse bunu bilmesin.»
Yaşlı baba, vasiyetini söyledikten sonra ağlayıp inleyerek evine döndü. Dertten,
üzünçten yıkıldı. Yaşam mumunda ışık kalmadı. Derdine hiç bir derman bulunamadı.
Sonunda «Mecnun, Mecnun!» diyerek can verdi.

BU, MECNUN'UN, BABASININ ÖLÜMÜNDEN SONRAKİ DURUMUDUR

Mecnun, bir gün çölde oturmuş yine göz yaşları dökmekteydi. Çileli bir avcı yanına gelip o üzünçlü Mecnun'a bin türlü kınamalarla şöyle bağırdı:
«İl gün içinde utanma nedir hiç mi hiç bilmeyen! Sende şereften, namuslan hiç
bir iz yok... Yazık! Çok utanmazsın! Bunca kıyıcı olman insafa sığmaz. Yaşamı
boyunca babanı hiç mutlu etmedin, _*hiç olmazsa ölümünden sonra olsun babanı bi
kez an. O yaşlı adam, senin sevginle can verdi de sen onu bi kez olsun

ansımadın, bu ne savsaklamadır... Senin yaradılışında utanma diye hiç bir şey
yok mu? Tanrı'danda mı utanmıyorsun?..»
Bu acı sözler Mecnun'un içini yaktı. Çığlıklarını yükseltti. Başını taşlara vura
vura saçları yağmur gibi yere aktı. Göz yaşları toprağa döküldü. Avcıdan
babasının mezarını sorup öğrenerek göz yaşı gibi o yöne aktı. Babasının mezarını
görünce de, güçsüz gövdesini o mezara mum diye dikti. Üzüncü, tasa yalımlarını
parlattı. Gönlünden ateş, gözlerinden yaşlar saçıldı. Göğsünü, tırnaklarıyle
parça parça edip babasının mezarına yazıt yaptı. Mezarın toprağını, gül
yaprakları gibi bağrına bastırdı. Haykırışlarıyle, çığlıklarıyle yasını daha da
artırdı. İnleyerek babasına şöyle seslendi:
«Ey varlığımı kuran! Sözünü dinlemem yararım, dinlememem zararım olan babam!
Uyarılarını anlayamadım. Öğütlerinin büyük ganimet olduğunu bilemedim. Yüz kez
vah olsun, o fırsatı yitirdim. Yüzlerce yazıklar olsun, senin yolunu tutmadım.
Hiç olmazsa son üç, beş gününde olsun sana yoldaşlık edemedim. Senden gürlük
almak bana düşerli değilmiş. Sen iyilik dedin, ben kötülük ettim. Sana üzgüler,
üzünçler verdim. Yanlış yola saptım, yanlışlar yaptım. Ey mutluluğum, benden
uzak olma! Ey ışık, aydınlığını benden esirgeme! Dünya tasasına düştüğümde,
yakınım, dert ortağım yalnız sendin. Yakınmalarımda gizdeşim, dertlerimi
dinlemekte arkadaşımdın. Sana ne oldu? Verdiğim kaygılara dayanamadın. Yoksa
yaşam denilen bu su burgacı seni korkuttu mu? Neden gittin dünyadan? Ey yaşam
özümün kaynağı! Kurtuluşum benden hoşnut olman-dadır.
Biliyorum, suçluyum. İşte sana geldim, aşağılık ve utanç-lıyım. Yaşadığın sürece
seni ağlattım, ama sen beni aşağılama! Beni üzgü ateşine yaktın. Acılara,
tasalara, kaygılara saldın. İşte sonunda her şeyden elini ayağını çekerek erince
vardın, e-rinç bir yere çekildin. Zorluklarını kim çözümledi de, seni bu
kaygılardan kim kurtardı?»
Unulmaz acıların, ayrılıkların tutsağı Mecnun, gece sabaha dek yas tutup, ah
edip inledi. Tanyeri ağarıp güneşin altın tozları yeryüzüne dökülüp aydınlık
ışınları karanlıkları süpürün-ce Mecnun da esrime törenini bitirip çölün sonsuz,
çıkmaz yolunu tuttu.
Günlerdir bir gün Mecnun gönlü kırık, gözü yaşlı, yorgun, bitik, çölde
dolaşıyordu. Gezerken, yolu bir kayalığa düştü. Kayalardan birinin üzerinde, yan
yana bir erkekle bir kızın çizilmiş resmini gördü Bunlardan biri Leylâ'nın, biri
de kendisinin resmiydi. Kaygılı, perişan Mecnun, sevgilisinin resmini güzelce
kazıyarak kayadan sildi. Bu sırada oradan geçen biri, neden kızın resmini oyup
kazıdığını sorunca Mecnun ona şöyle dedi:
«Bizim için gerçek yalnız birdir. Biz, ayrı ayrı iki resim olamayız. İkimize bir

simge yeter.»
Adam bir daha sordu:
«Sevgilini yok edip de kendini bırakman doğru mu? O siliniyor da sen neden kalıyorsun? Hiç olmazsa kendi resmini sil de onunkini bırak!»
Mecnun şu cevabı verdi:
«Onun kabuk, benim iç olmam doğru değil. Ben kabuğum,

o benim içimdedir. Sevi yolunda sevenin sevgilisine örtü olması gerekir. Seven
tendir, sevilen de can... Ten, göze görünendir, ama can tenin içinde saklıdır.
Sevgili örtülü olursa korkusu da kalmaz. Sevenin il gün içinde ünlü olması gerekir. Nitekim, sevgilisinin kim olduğunu herkese açıklayan sonunda göz yaşı
döker.»
Mecnun çöllerde dert ülkesinin başbuğuydu. Arkasındaki yabanıl ve evcil rfliryvanlar sürüsü de onun ordusuydu. Yırtıcı hayvanlar bile Mecfiun'a boyun
eğmişler, birbirleriyle dalaşmıyorlardı. Kurt, kaplanın gizdeşiydi. Alageyik,
kurdun arkadaşı olmuştu. Aslan da maralın bilişi olmuştu. Maral, ana aslanın
sütünü emiyordu. Mecnun'un üstü başı toztoprak içinde, saçı başı dağınıktı. Saçı, tırnağı uzamıştı. Kir pas içindeydi. Öyle ki handiyse kirden yosun bağlayacaktı. Karıncalarla, yılanlarla birlikteydi. Aslanların, kaplanların önderi olmuştu.
Bir gece... Sonsuz gökyüzü yıldızlarla donanmıştı. Ay, gelinlik giymiş gibi yıldızlardan incilerle donanmıştı.
Mecnun, gökyüzüne bakıp şaşakaldı. Her yıldıza ayrı ayrı içini döktü. Çolpan
yıldızına dedi ki:
«Gönlümün derdi çoktur, bu derdi yazacak senden başkası yoktur. Yalvarırım, derdimi bir mektuba yaz da gönlümün sultanına sun. Belki kaleminin gürlüğü etkiler de mektubun çılgınlığımı giderir.»
Çolpan yıldızının dert anlamadığını görünce başka yanık türküler tutturup, ağlayarak, çığlık çığlığa çoban yıldızına yalvardı:
«Ey yol bilmezlerin yol göstericisi! Ben güçsüzüm, düş-mansa kıyıcı. Lütfet de
güçsüzlere yardım et! Yardım et, yol göster ki, sevgilimin yanına varayım.»
Baktı ki, yıldızlardan da yükseklerde olan isteğinin olacağı yok... Yıldızlardan da umudunu kesip daha yücelere, Tanrı

katma çıkacak yolu aradı. Yalvaran yüzünü Tanrı katına çevirip yakardı:
«Ey kalemlerin, kılıçların önünde olan! Ben bir zavallıyım, bana acı! Dertli
gönlümün devasını ver. Güzelliğiyle cana ateş salan Leylâ'yı peri gibi güzel
yapan sensin. Onu evrene sen belâ ettin. O da beni tasalara salıp incitti. Ona
yeryüzünü ısıtan bir güzellik verdin. O da bana evreni yakan bir ateş saldı.
Beni dertlere koyup ağlatan sensin. Leylâ da zavallının biri. Elinde değil ki,
benden aldığını bana geri versin. Bu yaraya merhem olursa, ancak senden olur.
Beni başkalarının yardım eline bakmaktan kurtar! Ey beni dertlere düşüren, bana
senden başka dert ortağı var mı ki... Pek çok bilgeye başvurup derdimin ne

olduğunu sordum, derdimi anlayan olmadı, dilsiz kaldılar. Anladım ki, biricik
bilge sensin. Bütün dertleri bilen sensin. Dert de, devası da senden gelince,
egemen olan sensin, buyruk senindir. İsteğimi günden güne artır, beni daha da
olgunlaştır. Gözlerime. onun düşünü sal, ruhuma onun güzelliğini, yüksekliğini
ver. Hep onu bende göster. İkimizi bir et! Onun kaygı-larıyle beni yükselt. Onun
dertlerini de bana ver ki, hiç kimsenin benimki denli derdi olmasın da, hiç
kimse benimle dert yarışına çıkmasın. Onun yüzünü göremeyeceksem, gözümün ışığı
sönsün. Onun üzüncünü duymayacaksam gücüm tükensin!»
Böyle yanık yanık yalvarır yakarırken güneş yüzünü gösterdi. Sabah kuşları
ötmeye başladı. Karanlık gecenin avcıları da uçup gitti. Yıldız harmanı gökten
savrulup kalktı.
Mecnun dağa çıkarak çevresine bakındı. Eski gizdeşi, çok değerli arkadaşı
Zeyt'in gelmekte olduğunu gördü. Zeyt'in yanağında sevinç aydınlığı vardı. Buna
şaşan Mecnun, Zeyt yaklaşınca sordu:
«Her zamankine benzemeyen bu sevincin neden? Yoksa isteğine mi erdin? Sevgiline
mi kavuştun?»
Zeyt dedi ki:
«Dün senin sevgilinin ülkesini dolandım. Ona uğradım. Dua okumak bahanesiyle
yanında kaldım. Baktım, yanaklar

solgun, yüzü durgun, dudakları kurumuş, gözleri dolu dolu... Beni görünce
ağlayıp inleyerek içini döktü. Sana söylemem için şöyle dedi: «Ey vefalı
arkadaş! Mecnun'un olduğu çöle hiç yolun düştü mü? Sevdiğimi gördünse, Tanrı
adına, bana ondan haber ver. Zamanı nasıl geçiyor? Arkadaşı kim? Kendisi ne
durumda? O yanlara gidersen, benim şu düşkünlüğüme acı da, ne durumda olduğumu
ona anlat. Benim ağzımdan ona de ki: Taşan güçlükler, .saldıran tasalar
karşısında nasılsın? Yasta olduğunu duyunc^ ağladım. Babanı, sen değil, ben
yitirdim. Bu yeryüzünde seninle birleşmemi tek isteyen oydu. Bu kıyıcı dünya,
binlerce düşman içinde bize bi tek dostu çok gördü. Ama ne yapalım, elden ne
gelir... Derdimiz çoktur, ama dayanmak da hoştur. Diyelim ki, bir kalede
bağlıyım, yani utanç perde-siyle kapatılmışım. Sana ne mektup yazabiliyorum, ne
de içimi dökmek elimde... Sen benim gibi değilsin, özgürsün, hep kendi basmasın.
Öyleyse neden gönlünden geçenleri bana bildirmi-yorsun? Güzel şiirlerinden, hoş
sözlerinden yazıp göndermeyisin neden? Bu yüzden üzgünüm. Halini şiirle anlat,
yaz, gönder bana.»
Mecnun, Leylâ'sından bu haberi alınca, inatçı talihinin boyun eğdiğine,
mutluluğuna inandı. Sevgilisine de güvendi. Gönlü sevinçle doldu. Yüzü yalım
yalım güldü. Zeyt'e dedi ki:
«Ey candan arkadaş! Ey benim gibi bir yabanıla uygun yoldaş! Bana sevgilimden

haber getirdiğin gibi, benden ona gönül borcumu götür, sun. Kapısının toprağına
yüz sürüp yalvarışımı ulaştır, gizimi aç ona! Benim ağzımdan ona de ki: Ey gönlümün erinci, ey gözümün ışığı! Gerçekten de sevgilimmişsin. İsteğimce davranmaya hazırmışsın. Sonunda sözünü tuttuğun görüldü. Dudağında bal, balında
şifa var. Beni sevdiğini anladım. Haber gönderdin de ne güzel, ne iyi yaptın!
Tatlı sözlerine dayanamıyorum, içim ateşleniyor. Güzellerin işi üzgü vermekLEYLÂ
İLE MECNUN
63
tir. Ama sen bana bağlılık gösteriyorsun. Başka güzeller sana kurban olsun. Sağ
ol, gösterdiğin anlayışla binler yaşa! Bağlı-Ilıkta hiç kimsenin erişemediği
senin gibi bir sevgiliye insan canını verse, canını yitirmiş olmaz. Bana herkes
âşık diyormuş. Oysa ben kendimi bu niteliğe yaraşır bulmuyorum. Ey değerli dost!
Sana karşı eksikliyim. Aşk yolunda olgun olan sensin. Böyle bir zamanda sen biriciksin. Öyle bir cansın ki, uğruna can verilse yerinde olur. Ben senin kaygılarını anarak mutlu oldum. Yeter ki sen sevin de, ben senden uzak kalayım.
Ben dertliyi zaman zaman acıyarak an da işte böyle sevindir. Ey yasemin göğüslü,
gül gövdeli, ey sabrıyle, suskunluğuyle insanı şaşırtan ! Ey güzellik ülkesinin
sultanı, gecelerin dolun ayı! Değil mi ki kuluna acıyarak sevgi gösterdin, artık
bundan sonra, eski yaptıklarını unut, sevecenlik yolunu tut! Canımın yanmasından
bu aşırı çığlıklarıma, özlem içinde can vermeme razı olma! Hastayım, bana eğilimin olsun, ara sıra bu yana da uğra! Benim dert ortağımsan bana yâr ol,
dert ortağım değilsen de varol... Sen, yenilip içilen toplantılarda mutlu, bense
bu dert köşesinde gönlü yaralı... Brfmrine bağlılık bu mu? Bağlılık konusunda
sözün doğruysa benden niçin uzaklaşıyorsun ? Gel, aradan ayrılığı kaldıralım.
Özleyişlerimizi ateşe verip yakalım. Gel, gece gündüz benimle birlikte dolaş.
Değil mi ki ben seninim, sen de başkasının olma! İbniselâm kavuşmamıza engel
olursa, ona söyle, onun varını, varlığını bir daha darmadağın ederim.»
Mecnun, gönlünün gizini anlatıp bitirince, Zeyt, Leylâ' nın köyüne doğru yola
koyuldu. Oraya vardı. Pervanenin sözlerini muma söyledi. Bülbülün sesini bağa
ulaştırdı.
BU, İBNİSELÂMTN ÖLDÜĞÜDÜR
İbniselâm, Mecnun'un ahinin okuna hedef oldu. O duvarı aradan kaldırmak için iki
yandan da göz yaşı aktı. Zavallı genç Leylâ'ya kavuşmak isteğiyle boyuna yanıp
kül oluyordu. Has-
64
AZİZ NESİN
LEYLÂ İLE MECNUN
65

ret acısı yamandır. Tasa, yokluk yolunun kılavuzudur. Gizli hasret, dert, tasa,
İbniselâm'ın servi boyunu saza döndürdü. Gittikçe sağlığı bozuldu. O kerte zayıfladı, yerinden kalkamaz oldu ki, gövdesinin biçimi döşeklere işlendi. Günden güne yıkıntıya giderek iyileşme olasılığı azaldı. Bir türlü derdine deva
bulunamıyordu. Yaşamak umudu kesildi, can verdi.
Bu acı olay^Leylâ'nın inlemesine bahane oldu. Yas tutarak tırnaklarıyle yüzüşü
gözünü yaraladı. Her şeyden el etek çekerek üstünü başını paraladı. Çığlıklarını
büyüğe küçüğe duyurdu. Evini yaktı, ne -yarsa her şeyi devirdi. Süslerini, bezeklerini dağıttı, atıp yok etti. Saçlarını dağıtıp yele vererek ahım, çığlıklarını göklere yükseltti. Giysilerini çıkarıp suya attı.
Kocaları ölüp dul kalan kadınların iki yıl yasta kalmaları töreydi. Bu töre Leylâ'nın işine geldi. Hıçkınp ağlamasına bir neden bulmuş oldu. Evini bir yas
yeri yaparak, sabahını, akşamım yas içinde geçirdi. Bir süre İbniselâm'ın evinde
ağlayıp sızladıktan sonra, ister istemez baba evine döndü. Ama gece gündüz inleyip ağlıyordu. Ara sıra çığlıklar arasında içinden şöyle diyordu:
«İbniselâm'a Tanrı rahmetini versin. O, aşkımın akışını hızlandırdı. Bana, iki
yüzlülük perdesini kaldırttı. Gizlediğim tasalarımı ortaya çıkardı.»
Mecnun'un arkadaşı Zeyt, İbniselâm'ın ölümünü öğrenince çölün yolunu tuttu. Mecnun'u çölde yabanıl ve evcil hayvanlar arasında üzgün, bitkin buldu. Selâm
verip, Mecnun'a, rakibi İbniselâm'ın öldüğünü bildirdi. İbniselâm ölünce, Leylâ'
mn da sevinerek kendi evine döndüğünü söyledi. Bunun üzerine Mecnun ah çekerek
çığlıklar attı, inleyerek ağladı.
Bu durumun nedenini anlayan Zeyt, şaşkınlığa düştü. Rakibinin ölmesine âşığın
ağlaması değil, gülmesi gerekirdi. Bunu anlamak için sordu. Mecnun şöyle dedi:
«Ey benim can dostum! Bu alanda ben utanmalı mıyım? Her kim uğruna can verirse,
sevgiliye anca o kavuşur. Can vermeyen arada yitip gider. İbniselâm benim düşmanım değil, dos-

tumdu. Leylâ'yı hem o seviyordu, hem de ben... O, canım vererek aşkını ispat
etti. Aşk aşamasında doruğa yüceldi. Oysa benim eksikliğim bütünlenemedi. İşte
bunun için ağlıyorum diye beni kınama!»
Bundan sonra Mecnun halini şiirle dile getirdi:
Kim ki sever sevdiği uğruna canın kıyar Sakınmaz sevdiğinden yoluna başın koyar
Sevmenin tek koşulu varını yele vermek Kim vermezse canını âşık olmaktan cayar
Gerçek seven aşkına özleminde kavuşur Gece gündüz düşleyip yok olanı var sayar
Sevmeyi öğrenmeli yanan pervanelerden Kendin atar yalıma acısından haz duyar
Yaşarken mezarına kendisi bir taş olur Yazıtını bağrına göz yaşlarıyle oyar
Ölüm&bir de aşka umar bulunamamış Seven yanar sevdikçe canın teninden soyar
BU, İBNİSELÂM'IN ÖLÜMÜNDEN SONRA LEYLÂ'NIN ÇÖLDE MECNUN'U BULDUĞUDUR
Leylâ, babasının evine gelince durmadan ağlayıp inlemek istediğinden sık sık

yasını ansıyıp ona göre davranmaya başladı. Nerde başına bir dert gelmiş üzünçlü
birini bulursa toplar onlarla birlikte inleyip ağlardı. Sözde İbniselâm için
ağlıyormuş gibi görünüyorsa da, ağlamasının gerçek nedeni Mecnun'du. Dilinden
başkasının sözünü düşürmüyor, ama gönlünden daha başkasının düşüncesini
geçiriyordu. Özü başka, yüzü başkaydı. İşte böyle, her şeyden el etek çekmiş,
durmadan ağlardı.
Bir gece öyle ağladı ki, arkadaşları onun gönlünün yanık-

lığına dayanamayıp yanından ayrıldılar. Leylâ mumla baş başa kaldı. O mumu da
bir ah çekip söndürdü. Sanki, ahımm çakan şimşeği her yanı aydınlatmıyor da mı
bir de boşuna mum yanıyor, demek istiyordu. Yalnız başına kalınca ahlar çekip
inledi. Üzünçten, tasadan güçsüz düştüğünü açığa vurup dedi ki:
«Ey zamanın dertleri, kaygıları! Ne olur, bu gece olsun bana yoldaşlık etmeyin.
Ben yalnızlığa alıştım. Siz kendinize başka bir arkadaş bulun.»
Tasaların sonsuz karanlığına gömülünce geceden yakınmaya başladı: *:
«Ey kara bahtımın benzeri! Ey benim gibi bir tutsağı perişan eden gece! Eskiden
bir yerde durmaz, her yeri dolaşırdın. Şimdi neden hep yerinde kalıyorsun? Yoksa
son uğrağa mı ulaştın? Yoksa karanlıklarda kendi yolunu mu yitirdin? Belli,
yaslısın. Giysin kara. Kimin öldü de böyle yas tutuyorsun? Derdinin, üzüncünün
denizi taştı. Belâ selleri başımdan aştı. Ne sabrım, ne erincim kaldı. Bilmem,
sonum ne olacak... Bu gece sanki gökteki bütün yıldızlar beni sokmak için akrep
olmuşlar. Sabahın aynası pas tutmuş. Ey sabah, sana da ne oldu? Solunmaya bile
gücün kalmamış. Gönlün hoşsa gülümse. Sevecenliğin varsa acı! Tan kuşlarını dile
getir. Sabah olduğunun belirtisini göster!»
Çok ağlayıp inledi. Sabahın yardımına koşmadığını, gecenin de derdine bir umar
bulmadığını görünce, dertli gönlünün gizini Tanrı'ya anlatmaya başladı:
«Ey her şeyi, her gizi bilen! Dertlerime son yok. Tasalarımdan kime yakınayım?
Tasalar sınırsız, bense çok güçsüzüm. Değil mi böyle tasalara tutuldum, bana bu
sıkıntılara katlanmam için güç ver, ya da gücüme göre sıkıntı ver! Dayananı,
direncim kalmadı. Gönlümü avutayım desem, derdim gücümce değil. Namus yolundan
ayrılıp Mecnun'a yakın olsam, namusumun ayaklar altına alınmasından korkuyorum.
Bu durumda'namusumu koruyarak bana yaklaşılmasına karşı dursam, Mec-nun'un
ahiyle yanmaktan çekiniyorum. O öyle, bu böyle, peki
•fc

ama ben ne yapayım? Şaştım kaldım. Sıkıntılar içinde bunalıyorum. Güvencemin

gerçek uğrağına gidecek yolu bulamıyorum. Tanrım, senden başka sığınacak yerim
yok. Toprağa düşmüş bir diken parçasıyım. Yolların tozu, toprağıyım. Tenimde-ki
can senindir. Bende her ne varsa hepsi senin. Ben yalnızca senin güzelliğinin
hazinesine bir bekçiyim. Tanrım, bana yardım et!»
Leylâ Tanrı'ya böyle yalvarırken birden göç çanları çalındı. Deveci yol
hazırlığına koyuldu. Göç başladı. Çadırlar çözüldü. Leylâ da bir deveye
binmişti. Yol boyunca Leylâ, bindiği deveye derdini döküyordu:
«Misk tüylü, amber kokuşlu, gül yüzlü, iyi huylu, diken yiyen devecik! Ey
yalınayak, baş açık! Kimlerin kıyıcılığına uğradın da durmadan ağlayıp
inliyorsun? Yoksa sen de mi âşıksın? Öyleyse sana arkadaş benim. Sen de benim
gibi başına buyruk değilsin. Yuların başkasının elinde. Değil mi ki arkadaş
olduk, bana acı da özlemimi anla. Hadi bana bir iyilik et. Mec-nun'un olduğu
yere git. Beni de oraya götür!»
Devenin *sırtında giderken giderken öyle daldı ki, kendini büsbütün unuttu. Bu
sırada yol arkadaşlarından ayrılıp onlardan uzak düştüğünü anlayamadı. Gece olup
karanlık bastı. Çok koyu karanlık olduğundan, Leylâ'nın bindiği devenin yitişinden
devecinin de haberi olmadı.
Leylâ uykusundan gözünü açınca, yol arkadaşlarının kendisini bırakıp gitmiş
olduklarını anladı. Büsbütün dertlendi. Yürüyen devesinin yularını oynatarak
deveyi koşturdu. Her yanı dolaşıp yokladı, arkadaşlarım aradı. Ama ne yol, ne
iz, ne kafile, ne kılavuz, hiç birini bulamadı. Gecenin o yoğun karanlığı içinde
ay gibi parlayan Leylâ, deve üstünde tek başına ilerliyordu. Göklerin Leylâ'sı
olan ay da gecenin karanlık kafilesinden ayrılınca güneş birdenbire tek başına
Leylâ gibi doğdu. Devenin sırtında güneşin ışınları parladı.
Devesi gide gide, Leylâ'nın yolu, Mecnun'un bulunduğu yere düştü. Her yana bakıp
aranırken birden Leylâ'nın karşı-

sına şaşılası bir kişi çıkıverdi. Dokunaklı bir görünüşü olan o kişiye,
uğrakların yerlerini öğrenmek için yaklaştı. Nezaketle, kim olduğunu sordu. O
kişi de:
«Mecnun'um» dedi.
Leylâ, sevgilisinin bu duruma düşebileceğine hiç inanmadığından, bu şaşılası
kılıklı kişinin Mecnun olduğunu söyleyerek övündüğünü ândı. Ona şöyle dedi:
«Ey büyüklük taslayan! Bir karınca ejderhayım, der mi hiç! Karga da^bülbül
olduğunu söyleyemez. Diken, gül olduğunu ileri süremez.»
Mecnun şu cevabı verdi:
«Ey biricik inci! Mecnun'un hiç bir işaretini biliyor musun? Ondan bir nişan
söyle! Onu görsen, neresinden tanırsın?»
Leylâ dedi ki:
«O peri yüzlüdür. Uzun boyludur, Çekici, gönül alıcıdıı. Seninse yüzün buruşmuş
Sen, yasa tutsak düşmüş bir zavallısın. Aşağılık birisisin. Oysa Mecnun,
yücelerin yücesidir.»

Mecnun cevap verdi:
«Sevenler işte böyle aşağılanırlar. Safa ancak güzellere yaraşır.»
Leylâ karşılık verdi:
«Ey benim dertli gönlümü büyülemek isteyen yabancı! Biçimin, hadi çektiğin sıkıntılardan bozuldu, diyelim, hadi kaygılar yüzünden belin bükülüp kamburlaştın, diyelim. Ama her şiirden anlayan bilir ki, Mecnun'un şiirleri güzeldir. Hem o çok güzel şiir söyler. Hani sende o yanık söyleşi ? Hani gönül
aydınlatan şiirler, hikâyeler?»
Mecnun dedi ki:
«Aşk coşkusuna kapılanlar dilsiz kesilir. Onların durumlarına tanıklık için göz
yaşları yeter. Güzel sözler dizmek, sevenlerin erinç olduklarına kanıttır. Oysa
benim gibi erinçten uzak olanlar böyle sessiz sessiz dururlarsa daha uygun değil
mi?»
Leylâ şöyle dedi:
ti

«Değil mi ki senin için bi kez kuşkuya kapıldım, Mecnun' san kendini belli et.
Leylâ'yı seviyorsan bir şiir söyle de onsuz geçen zamanını anlat!»
Leylâ şiir söylemesi için üsteleyince. Mecnun çektiği kaygıları ayrıntılarıyle
anlattı:
«Ey gönlümün ateşini yelleyen! Bana yaşamımın nasıl geçtiğini sorma! Aşk uğruna
düştüğüm bu perişanlık nedir diye sorma! Sevgilimin gönlüme saldığı tasaları mı,
uzak düştüğüm yurt sevgisini mi, kötülerin yaptıkları kötülükleri mi anlatayım,
hangi birini?.. Okulda onunla birlikte nice güzel günler geçirmiştim. Sonunda
bizi çekemeyenler dil uzattılar. Böylece onu benden ayırdılar. Dillere düştük.
Babam, her yerde derdime derman aramaya başladı. Hekimlerden hekimlere koşuşup
durduk. Gidip Kabe'ye de baş vurdum. Hiç bir kapı açılmadı. Dostlar da bir umar
bulmakta güçsüz kaldılar. Kimileyin Nevfel'e yalvardım, lütfetti, ama bir umut
çıkmadı. Kimileyin sevgilim İb-niselâm'a yâr olup beni yaraladı. Kimileyin
Zeyt'in getirdiği haberlere inandım. Söylediği her sözü doğru sandım. Yaşamım
umutla ge$P gitti. Kara talihim beni işte bu durumlara düşürdü. Bir an bile gülemedim.»
Mecnun böyle deyip bir şiir söylemeye başladı:
Bu dünyada tek günüm isteğimce geçmedi Aşkımdan yanmadığım bir gün gece geçmedi
Aşk dedim düştüm çöle bunca çektiğim çile Aşktan başka dilimden bir harf hece
geçmedi
Sevdiğime geç dedim işte bu aşk geçidi Kılıçtan daha keskin kıldan ince geçmedi
Tek bu dert geçsin diye baç verirdim başımı Verince de geçmedi vermeyince geçmedi
Âşıklar gelir geçer dertler de gelir geçer Ben candan geçtim işte bu dert nice
geçmedi

Aşk tarihinde yazar her Leylâ'ya Mecnun var Benim gibi bir mecnun daha bence
geçmedi
BU, LEYLÂ'NIN MECNUN'U TANIYIP, MECNUN'UN LEYLÂ'YI TANIMADIĞIDIR
Konuştuğa adamın kim olduğunu anlayınca Leylâ'nın gözlerinden yaşlar boşandı.
Ağlayarak dedi ki:
«Ey gözümün ışığı! Ey yabanıllara dost olan, bana yabancı duran! Sen benim özlediğimsin, sevdiğimsin... Gece düşümde, gündüz gözümdesin, hep düşüncemdesin.
Seni birden tanı-yamadımsa sevgimin esrikliğindendir. Ben kendimi bile bilmezken
seni nasıl tanıyabilirim... Kokunu aldım. Yüzünün aydınlığını görünce kendimden
geçtim. Aklım başımdan gitti. Her yanımda birden acı duydum. O yüzden seni tanıyamadım. Kınama, beni bağışla! Sakın bana darılma! Sensiz olunca gönlü kırık
yaşıyorum. Sonunda sana kavuştum. Yanık gönlüm, umut pınarından suya kandı. Bir
düş mü, yoksa hayal mi gördüğüm? Sevincimin ışığı yandı. Demek, o derin uykulardan uyanmışım. Sana kavuşmak için boyuna ağlar inlerdim. İşte kavuşmanın
mutluluğu! İşte senin ışık saçan yüzün!.. Ey kırık gönlüm. Tanrı adına, artık
ağlayıp inlemeyi kes!.. Ey gözlerim, boyuna, göz yaşlan dökerek, 'Mecnun nerde,
Mecnun nerde?' diye sormaz miydin? İşte karşımda Mecnun! Gözlerim, artık sevinç
göz yaşları dökün... Canım! Hep bekleme derdiyle yanardın. İşte istediğine kavuştun. Artık tenden çık, benden ayni, sevgiliye git!»
Leylâ, içli duygularını şu şiirle anlattı:
Bu denli bitkin yılgın hiç bir zaman olmadım Perişan ettin beni sana düşman olmadım
Tarihte hiç bir seven böyle bir dert çekmedi Aşk yolunda toz oldum hiç de pişman
olmadım

Neden benim olmadın neden senin olmadım Neden tenim olmadın sana ben can olmadım
Yok mudur hiç bir hekim aşka umar bulmaya Yazık sana dert oldum ama derman olmadım Yalım yalım bu yanış sonsuza dek söylenir Yandım yandım kül oldum hiç de
ziyan olmadım
Aşkın bayrağı olup dalgalandım şan oldum Bu destandan başkaca bir iz nişan olmadım
Mecnun, Leylâ'yı tanımayıp ona dedi ki:
«Ey bana derdini açıp sözleriyle beni yücelten! Kimsin? Bu çölde ne arıyorsun?
Tatlı tatlı söyleşmen, sözlerinin güzelliği cana can katıyor. Görünüşe bakılırsa
benimle tanışsın. Ama nereden tanışıyoruz? Söyle, hangi ilden, hangi yerden,
hangi yoldan geliyorsun? Lâleysen hangi dağın lâlesi, sümbül-sen hangi bağın
sümbülüsün? Tatlı tatlı söylüyor, kırık gönlü- . mü avutuyorsun. Bu ilgiyi bir
yabancıdan ummam. Elbet bir yerden tanışıklığımız olacak. Bu gönül almaların,
başım üstüne gölge salnfİfânn boşuna değil. Aklım başımda olsaydı ne istediğini

anlardım. Çektiğim tasalardan güçsüz kalmasaydım, göz yaşlarım gözlerimi perdelemeseydi aymazlık kargaşasından kurtulur, kim olduğunu elbet bilirdim. Ey
iyi yürekli insan, bende anlayış kalmadığı için, kim olduğunu sen kendin söyle!»
Mecnun bir şiir söyleyerek durumunu dile getirdi:
Öyle geçtim kendimden bilmem bu dünya nedir Ben kimim ya sen kimsin gerçekle
rüya nedir Çok gezip çok görüp çok bilenler arif değil Arif oldur bilmeye aşk mı
dert mi ya nedir Çığlığımla herkesi tedirgin ettim yeter Bana atılan gül mü yoksa taş kaya nedir Gerçi benim hayalim kavuşmak sevdiğime Sorsa bilmem sevgi
ne hayal ne hülya nedir

Bunun üzerine Leylâ şu cevabı verdi:
«Ey ruhumun en yakını olan! Düşkün, yaralı gönlümün mutluluğu sensin! Muştular
olsun, bunca zamandır beklediğin zevke eriştin işte. Sonunda özlediğine kavuştun
İsteğin yerine geldi. Senin canının çektiği Leylâ benim işte! Canının çektiği,
içinin isteği, gönlünün dileği, senin mutluluğun benim! Her zaman yüzümü görmeye
özlemliydin. Bana kavuşmayı gereksin-miştin. Şimdi sevgilin karşında! Sakın ikircimlenme, işi savsaklama! Bana kavuşmanın yüceliğini bil! Hadi gel yanıma!
Ele geçen bu fırsatı-:kaçırma! Ben de canımı sana kavuşmaya adamıştım, canım
senindir. Bi kez sana geldim, hadi artık uzak durma! Hadi, gel, sözünü tut...
Benden istediğini al! Hastaysan hastalığının hekimi benim. Tutkunsan sevgilin
benim. Dertliysen dermanın bende. Gel hadi bir olalım. Sana kavuşmak, seninle
sarmaş dolaş olmak için gönlümü yoluna adamışım. Dilersen canımı bile alabilirsin. Artık dayanamayacağım, hadi gel, sevişelim! Sana adanmış olanı gel
de al! Hadi, buluşmanın gizliliğini kaldır aradan. Bir olalım, birleşelim. Birazcık benimle ya-tıver. Nergisi, lâleyle sevindir, parlat. Taze reyhanla zambağı süsle! Firuzeni yakuta yaklaştır, papağanı şekerle besle! Erguvan, güle
katılsın. Hızır'a özsuyunu ulaştır! Yok, düşkün bir âşık, aşk tasalarından yaralı değilsen, âşıklık taklidi yaparak kendine de, bana da kötü söz getirme!
Biraz aklını başına devşir de düşün, bizi halka rüsva etme! Benimle bir duyguda
olmazsan, sana kendimi sunduğum halde sen ateşli davranmazsan, ben kadehimi uzatıp 'Gel, al!' dediğim halde sen ayağa fırlamazsan, bütün bunlar benim için
utanç verici değil midir? Çok gözlemlerim var gözlemlerimden biliyorum ki, sevenin sevgilisine naz etmesi, gül yüzünü göstermişken bülbülün bunu anlamazdan
gelmesi olur şey değil...»
Üzgün Leylâ, şu şiirle içini döktü:
Aşk okuyle yaralı kan ağlayan bir kuşun tnsaf değil üstüne bir de yağdırmak kurşun

Hiç sormazsın niceyim tutkun gönlüm nicedir Tutsağın edip sonra bu ne tuzak

kuruşun
Başkaları yanında tanımazdan gelirsin
Ya baş başa kalınca ne bu dingin duruşun
Sen benimle olmazsan yaşamım bomboş kalır Ayırdında değilim ne dolunun ne boşun
Bilmeden çektiğimi acımamak çok kolay Ben gönül yokuşuyum bu sonu yok yokuşun
Leylâ'nın şiirini dinleyen Mecnun dedi ki: «Ey peri yüzlü güzel, kuru otu ateşleme! Beni yakmaya senin hayalin yeter. Ama sana kavuşmaya benim gücüm yetmez. Ey yasemin göğüslü, sakın yanağının aynasını bana çevirme. Kendisi olmayana aynanın yararı olmaz. Ey cennetin güzel kızı! Gözlerimde ışık varken
yüzünü bakışlarımdan kaçırdın da, şimdi sana bakamaz olunca neden karşıma çıkıyorsun? Aşk evini ben kendi içimde kurdum. Seninle ancak kurgularımda birleşiyorum.g>JBîçime önem verdiğim yok. Bundan sonra görünüşe tutsak olmam.
Gönül alıcı sevgilinin yanağından tat alan candır. Ama bende can nerde ? Benden
can çekileli çok oluyor. Şimdi tenimdeki başka bir candır. Artık tenimdeki can,
gözümde ışık, damarlarımda kan, sensin. Sen, beni benden uzaklaş-tırdın. Bende
görünen sensin. Ben kendim yokum, var olan sensin. Sen hep bende görünürsün. Ben
artık bundan başkasını gereksinmiyorum. Eğer ben bensem, ey sevgili, ya sen nesin? Eğer sen sen isen, ya ben zavallı neyim? Ben seninle dolu olduktan sonra,
kendi dışımda senden bir iz aramam Senin yerinden başka bir yer bilirsem, birlik
yolunda güzel bi şey olmaz. Nasıl olsa benim adım çılgına çıktı, hiç olmazsa sen
bu yola düşme! Sen suçsuz kal! Kötü olan benim. Senin adm kötüye çıkmasın. Bütün
dünya bana Mecnun diyor. Çılgınlık salt bana vergidir. Hiç olmazsa sen dillere
düşme! Mecnun'un gidişi Leylâ'ya göre değildir. Sevgili! Ben Mecnun'um, çılgınlık da benim

işim. Sen kendini değiştirme! Leylâ ne diye mecnun olsun? Kaygılar çekiyorsun.
Utangaçlığı huy edinirsen kaygı çekmene yeter. Gün gibi dışarlarda dolaşıp herkese yüzünü gösterme. Çünkü sendeki huylar, benim davranışlarımın kanıtı olur. Ben, aşk yolunun toprağıyım. Herkes benim temiz olduğumu bilir. Ey vefalı
sevgili, bana acı da, sakın kötü sözlülere ağız açtırma! Benim gibi aşk yolunun
yolcusu olma! Namusunu lekelenmekten koru!» »
Leylâ da ona'şöyle dedi:
«Ey olgun lyşi! Tanrı'ya günahsız olarak yaklaşabildin. Sana nice olduğunu soruyordum. Şimdi ne halde bulunduğunu, ne kerte yüksek olduğunu anladım. Doğrusu, çok hoş bir yüceliktesin. Sen gerçekten temiz bir insanmışsm. Bu toprağın seçkin bir varlığıymışsın. İnsan kendinde olanla yetinince nefsinin
isteklerini dindirmesini bilir. Ben, senin sevginde iki yüzlülük var sanıp seni
sınıyordum. Çok şükür, senin tuttuğun yolda sevgiliyle birleşmenin beğenilir bi
şey olmadığım anladım. Üzgündüm, ama beni çok sevindirdin. Beni bu bağdan kurtardın. Ben kendime tapan bir aymazdım. Bilgisizliğin esriğiydim. Durmadan

saçlarımı tarar düzenler, süslenir püslenirdim. Boyuna benimle birleşmek, saçlarıma, süslerime bakmak isteyeceğini sanırdım. Bu gün aydım. Olgunluğunun
gerçekten çok yüksek olduğunu gördüm. Benim böyle gece gündüz süslenmem, kendim
için değil, senin bi tek bakışın içindi. Ben bütün bunları senin bi tek bakışın
için yapıyordum. Yaralı gönlünün tasalarını dindiresin, hem sen muradına eresin,
hem ben sevap işleyeyim diye süslenip püsleniyordum. Sende bakmaya eğilim olmadıktan sonra bendeki bu güzel yüz neye yarar? Ruhumun incisi varsın yoluna
harcansın. Seni gördüğümde onu önüne koymak istiyordum. Sana kavuşup da Tanrı'nın lütfuna erişeyim, ayrılık korkusundan arınayım, diyordum. Nasıl olsa
bugün bu mutluluğa kavuşamadığıma göre, boşu boşuna adımın kötüye çıkmasının ne
gereği var? Ben de yokluk yolunu tuttum. Daha ne zamana dek ruhumun aynası vücut
tozuyle kirlenecek! Artık

aynanın arınacağı zaman geldi. Artık yaygımı toplamam, kendimle ilgimi kesmem
boynuma borç oldu. Tenimi yokluk örtüsü altına saklamalıyım. Yüzüme ölümlülük
peçesini çekmeliyim ki, sevgilimin görmek istemediği yüzümün, gözümün güzelliğini başkaları da görmesin. Çünkü yetenekli bir güzelliği olana düşen,
kendisine aşkın eğilim göstermesidir. Değil mi ki sevgilim güzelliğimi benimsemiyor, böyle bir eksiklikle yaşamamın ne gereği var!»
Ay yüzlü Leylâ daha sözünü bitirmeden birdenbire, deveye binmiş birisi göründü.
Devedeki bu er, yel gibi yelip esip geliyordu. Leylâ, deveyi koşturanın kendisi
için geldiğini anladı. Demek, kötü düşünceliler, gönüle tasa, cana kaygı olanlar, kendisini yitti diye aramaya çıkmışlar.
Diken, gül bahçesine gelmeden, Leylâ veda edip ayrıldı. Meçnun'la konuştuğunu o
yabancı anlamadan, altındaki devesini yürüttü. Arayan adam da, onu görünce devesini artık koşturmadı. Leylâ'yı bulduğuna sevindi. Dönüp, yine uğrağa doğru
yola koyuldu. Sahanı yuvaya getirdi. Fidanı bahçıvana teslim etti. 0&
Mecnun yine onulmaz acılar çekerek, ağlayıp inleyerek, birlikte yaşadığı karıncalar, konuştuğu yılanlarla kaldı. Ne duracak gücü, ne dolaşacak istemi
vardı. Sıkıntılar ve üzünçler ülkesinin büyük kağanı dertli Mecnun öyle iyi bir
insandı ki, bu yeryüzü onun gibisini bir daha görmemişti. Onun yeri cennetti.
Ona saygı göstermek herkesin boynuna borç olmuştu. İnsanoğlunun kötülüğünden
tiksinmesi yüzünden yabanıl alana yönelince her canavarı bir melek yerine koymuş, yabanıl hayvanlarla arkadaşlık kurmuştu. Görünüşte arkadaşları kurtlar,
kuşlardı. Ama gerçekte meleklerle gezer gibiydi. Ilımlılıkta gösterdiği üstünlük
onu, çok şeye sahip olmanın üzünçlerinden kurtarmıştı. Bu yeryüzü gezgini hiç

bir yerde sıcak yada soğuk ü-züntüsü çekmezdi. Her şeyin, herkesin değeri neyse
onu vermiş, yeryüzünün varını yok saymıştı. Yiyip içme yükümünden bile uzak kalan arı gövdesinin içi sanki aydınlık dolmuştu. Arın-

mış huylar edinerek mecaz aracılığıyle gerçeği bulmuştu. Görünüşe güveni yoktu;
yapıtı istemekten ereği, onun yaratıcısını aramaktı. Güzel söz söylemesini bilen
ruhu şiirle doluydu. Sesi çok tatlı, deyişleri doğru, yöntemi düzgündü. Özgün
sesler çıkararak kuşlara uçuş yollan açardı. Şiirler düzerdi. Estiği zaman da
şiirlerini yanık yanık söylerdi. İşte ayrılığa düşmüş o garibin böylâ böyle ünü
yayıldı. Sesi, zekâsı, şiiri, güzellikten anlayanları kendisine bağlamıştı.
Leylâ'nın ^ayrılışından sonra, ruhunun gizini şu şiirle anlattı: •:
Bitmez gelen yılları biz ki bir an bilmişiz Bayındır dünya derler biz yıkık bir
han bilmişiz
Her konanın göçtüğü dünya denilen handa Her ne varsa güzellik onu aşktan bilmişiz
Kan içinde doğar gün batar yine kıpkızı Kadehle şarap içsek avuçta kan bilmişiz
Kurtla kuşla konuşan Hazreti Süleyman'mış Biz kendimizi başka bir Süleyman bilmişiz
Van yokla bir tutup bir ten bir can kalmışız Vazgeçilmez canı da aşka kurban
bilmişiz
BU, LEYLÂ'NIN ÖLDÜĞÜDÜR
Leylâ, buluşmasından avunamayarak Mecnun'dan ayrılınca dünya ile ilgisini kesmiş, canını gözden çıkarmıştı.
Yağmacı kış yelinin bahçelerden gülleri dürüp topladığı mevsimdi. Bahçeler bozulmuş, kargalar acı seslerle gaklamaya başlamıştı. Lâleler, Leylâ gibi örtünürken, erguvan dalları da Mecnun gibi soyunmuştu. Sarılık hastalığına tutulmuş titrek ağaçların güçsüz görüntüleri solgundu. Gülün, lâlenin yalaz-
¦m.:
'Ü

lan sönmüş, kasırga bahçeyi karanlığa boğmuştu. Bir yılan gibi kıvrıla kıvrıla
akan ırmak sanki her devinişinde zehir döküyordu. Yağmur, güzelim bahçeye kıymak
istercesine oklar gibi yağıyordu. Sert esen soğuk yel, sanki bir büyüyle suyu
demire çevirmiş, bahçeyi bu buzdan zırhla örtmüştü.
Bir gün dertli Leylâ işte böyle bir havada tasalarından kurtulmak için bahçeye
çıktı. Baktı, ne gülden, ne lâleden iz var. Ağaçlarda ne yemiş ne yaprak var...
Çimenlikte gönül şenliği kalmamış. Her şeyin keyfi kaçmış. Ne yeşilliğin parlaklığı, ne de yapraklarda su kalmış. Leylâ bahçeyi böyle görünce çok duygulandı, içi yandı. Bağrının yarası yana yana, kaygılarını bahçeye açtı:
«Güzel bahçe, nedir bu soğuk ahin böyle? Ben de hastayım, bana derdini söyle.
Bak, senin gibi dertliyim. Ben de gülümden uzakta, solgunum, inlemekteyim. Ne

onun köyünün bahçesine varabiliyorum, ne de anına gidebiliyorum. Gerçi sen güz
bozumuna tutulmuşsun, ama nasıl olsa ilkyaza kavuşacaksın. Oysa benim kavuşma
umudum da yok. Tasam seninkinden aşkın, kajfım seninkinden baskın...»
Üzüncü gittikçe artan Leylâ, ağlayarak yüzünü göğe çevirdi. Gizini Tann'ya açarak yalvarışlarını dile getirdi:
«Ey sonsuzluk tahtının sultanı! Umutsuzluk ateşine yandım. Artık yaşamaktan bıktım. Sevgilim de beni kabul etmedikten sonra bu yaşam neye yarar? Ben ayrılığın gecesinde bir mumum. Dünyanın çilesi beni yaktı. Ölmedikçe bir an bile
dinlene-mem. Belki sevgilimle birbirimize kavuşuruz diye yaşamak istiyordum. Ama
anladım ki kavuşacağımız yok... Tanrım, artık beni yokluğa karıştır. Çünkü hak
yolu, yok olma yoluymuş .»
Yakarışları etkisini gösterdi. Güçsüzlüğü daha da arttı. Dertleri daha da çoğaldı. Her yanını ateş bastı. O peri yüzlü güzel, ateşe tutulmuş mum gibi eridi. Suyu çekilmiş gül gibi, terden güzelliğinin parlaklığı söndü. Öyle zayıfladı ki, sanki döşekte yitmiş gibiydi. Leylâ'da sağlık belirtileri yiterek
birçok ölüm belirtileri görüldü. Artık çekinmeden gizlerini annesine açtı:

«Ey gönül derdime derman olan, istek mumumun ışığı annem! Bunca zaman derdimi saklamak artık canıma yetti. Elimden geldiğince dayandım. Şimdi gitmem gerekince bu gizi de açığa vurmam gerekiyor. Şunu bil, beni yok eden sevgi kılıcıdır. Bende aşk tasasının acısından başka bir derdin ateşi yok. Bir
ay yüzlüye tutkunum. Onun sevgisiyle varım yok oldu. Yüzünü çok özjedim. Ama bir
güncük olsun ona kavuşamadım. Şimdi ölürken de gönlümde yine onun ateşi var.
Kısmet böyleymiş, elden ne,gelir!.. Onun sevgisinden böyle perişan olan yalnız
ben değilim. Yalnız ben ağlamıyorum. O da bana vurgun... Onun çılgınlığı benimkinden artık. Adı bile Aslan'ken Mecnun'a çıktı. Günleri hep benim derdimle
geçtiği halde bir gün bile muradına eremedi. Benim yüzümden yaban illere, kötü
dillere düştü. Ona karşı işlediğim bu suç, hiç beni yakmaz olur mu? Bu yeryüzünden giderken bile ondan utanıyorum. Benim en yakınım, dert ortağım, beni
avutan annem! Ben sonsuz yokluk ülkesine göçüp gittikten sonra bensiz kalıp da ağlayıp inleyerek çöllere düşünce, yolun onun olduğu yere uğrarsa, derdimi o sevgiliye anlat! Onunla karşılaşınca aymazlık etme. O iyi bir insandır. Eteğini tutarak onaşmalık iste! Ben suçluysam bana dua etsin. Ona de
ki: Dertli Leylâ senin uğruna can verdi. Aşk yolunda verdiği sözü tuttu. Verdiği sözün tersini yapmadı. Benden yana ona şöyle söyle: Ey sevgide bağlılıktan söz eden! Ben Tanrı'ya yaklaşıp Tann'yla kaldım. Her şeyden kurtuldum, özgür, mutlu oldum. Hiç duraksamadan sen de gelmeye bak. Seni bekliyorum. Anlamazlıktan gelme. Sen de bu yola bağlıy-san bekleme, ayrıl yeryüzünden! Gel, burada yabancılar yok. Gönlümüzün isteğine uyarak birbirimizin olalım. Dostların kınamalarından, düşmanların verdiği üzgülerden uzakta olan bu güvence uğrağına yol buldum. Benden söylemesi... İstersen hemen Tanrı'ya yakarmaya başla!»
Leylâ acıklı sonunu bir şiirle dile getirdi:

Uğrasak da her uğrağa Kaçsak bile en uzağa Kurtuluş yok bu sonuçtan Yollar varır
son durağa
Yol bitmezse yolcu biter Kim gelmişse elbet gider Sakın korkma toprak diye
Topraklardan canlar tüter
Bildik ölüm boş korkudur Uyanılmaz bir uykudur Ölümden de beter olan
Dayanılmaz
aşk okudur
Damlada görüp denizi Sele saldık kendimizi Göçüp gittik bırakarak Kalanlara
sevgimizi
79
Bu#f£ryüzünün konuğu Leylâ vasiyetini bitirince sevecenlikle sevgilisini
andı,
sonra canını verdi. Zavallı annesi saçını başını yoldu. Üstünü başını
paraladı.
Ak saçlarını açıp saranp solmuş yüzüne döktü. İçinin ateşinden ağlayıp
sızladı.
İnleyip ah etti. Herkes geldi, toplanıp yas tuttular. Saygıyla cenaze
töreni
düzenlediler. Mezarını düzeltip bir de taş diktiler. Leylâ" nın teni toprak
içine çekildi, canı göklere yükseldi. Özlem duyanlar Tanrıya yaklaştı.
Damla,
ulu denize ulaştı.
BU, MECNUN'UN ÖLDÜĞÜDÜR
Dertli Zeyt olanları öğrenince hemen yola çıktu Gidip ti-zünçlü durumu
Mecnun'a
anlattı:
«Hey zavallı talihsiz! Emeklerin boşa gitti! Kötü talihin yenmek için
çabaların
hiç bir sonuç vermedi. Artık bu uğraş
80
AZİZ NESİN
mandan ne çıkar! Alışveriş bozuldu, sergini topla! Bu işi sürdürmekten
vazgeç!
Leylâ canını sana verdi. Sen geride kaldın. O yokluğa karıştı. Canını
yoluna
adadığın güzel senin uğruna canını yok etti. O, cennet yolculuğuna çıktı.
Cennetteki yerini bayındırdı.»
Mecnun, bu acı haberi duyunca içinin yangınıyle öyle bir ah çekti ki,
sesinin
dalgalanışını, sevgilisi gittiği yerden işitti. Öyle çığlıklar attf kj, az
kalsın Leylâ ölüm uykusundan uyanacaktı. Çığlıklarla çağladıktan sonra aklı
başından gidip yere yıkıldı. Kendisine .gelince göz yaşlarıyle solgun yüzü
ıslanarak Zeyt'e kötü sözler söyledi:
«Ben sana ne yaptım da sen canımı amaçlayıp bu güçsüz gönlüme kıydın?
Canımı
ateşe verdin. Benim gibi bir güçsüz zavallıya bu hınç neden ? Cam, çeliğe
dayanabilir mi ? Bu kıyıcılığının sonucundan sakın! Bu suçuna karşılık, hiç
olmazsa bir de iyilik et! Beni sevgilimin bulunduğu yere götür. Beni onun
mezarına mum yap!»
Tanrı korusun, Mecnun öyle bir haldeydi ki, anlatılır gibi değil... Zeyt
ona
eşlik etti, yola çıktılar. Mecnun, Leylâ'nın mezarını görünce üzerine
kapanıp
mezarı kucakladı. Göğsünü paralayarak mezar toprağına belendi. Akan
kanlarından
toprak kızıl çiçekler açtı. Göz yaşları, sevgilisine armağanı oldu. Ağlaya
ağlaya kendi göz yaşlarıyle konuştu:
«Ey kara ayrılık gecesinin yıldızları olan göz yaşlarım! Artık doğun,
doğun, o
güneş battı. O, öyle bir ülkeye vardı ki, artık ona yel bile eş olamaz. Ama

iyilik seversen, hiç durmadan gözlerimden toprağa ak, toprağa gir, onu bul! Ayaklarını öperek bu yalvarışlarımı ona ulaştır. Şu gizimi ona söyle: Ey ışığım
! Neden benden böyle çekinip saklandın ? Kaygılar şarabı sunulduğunda, hem sen
içmiştin, hem de ben... Demek, bu şaraptan öyle esrikleştin ki, toplantıda daha
kalamadın. Geceyi aydınlatan az bulunur bir mumdun. İçine aşk ateşi düştü. Gerçi
epey yandın, ama gönül ateşine dayanamayıp usandın. Uyanık kalmaya dayanamadın,
uykuyu seçtin. Sen bu yolda benim

yoldaşımsın. Yoldaş, yoldaşını bırakıp gider mi hiç! Ey toprak, göklere karşı
öğün. Çünkü o arınmış inci artık senin oldu. Ey yılan onun saçlarının
perçemlerine dokunma. Çünkü benim dertli gönlüm ordadır. Karıncalar onun yüzüne
saldırmayın. Çünkü ben o yüze tutkunum. Ey yaşam sen de artık sona er. Çünkü
dünya bana zindan oldu. Bu dünya ancak sevgilim varken güzeldi. Sevgili
gittikten sonra ne varsa yok olsun. Ey can, benden çekil artık, benimle uğraşma
artık! Ey ölüm, seni özledim. Bana acı da üzünçlerime son ver, tasaları bitir!
Beni kaygılardan kurtar. Varlığıma yokluktan müjde ver. Aynamı pasından arıt.
Saygınlık perdemi yırt. Arada nice engel varsa kaldır, beni sevgiliye kavuştur!
Yabancıların olmadığı bir buluşma yerinde, sevgilim bana, baş başa kalmamızı
öneriyor. Gitmezsem yanlış yapmış olurum. Bana yardımın gerek. Tanrı adına bana
bu yardımı yap! Çünkü sonunda mutluluk işte yüzünü gösterdi. Tanrım, bana ne
ten, ne can gerekir. Sevgili olmadıktan sonra dünyanın ne gereği var... Artık
beni küçültme, aşağılatma! Bu dünyada şaşkm, perişan bırakma!»
Mecnun gjplünün ateşini bir şiirle anlattı:
Yanarak yalım yalım ayrılık ateşinden Kabulüm ölüm kalım işte geldim peşinden
Can tenden ben senden ne de Mecnun Leylâ'dan Ucunda olsa ölüm seven caymaz eşinden
Ölüm ağusu değil sunduğun bengi sudur Ölüm değil bu gülüm kişi belli işinden
Yolun benim de yolum ölümsüzlük ülkesi Örnek alarak senin aşka can verişinden
Yanarak yalım yalım Kabulüm ölüm kalım Ucunda olsa ölüm Ölüm değil bu gülüm

Yolun benim de yolum Ölüm ölüm bir ölüm Seninleyse makbulüm Can baş üzre kabulüm
Mecnun, gönlünün gizini açığa vurunca, Tanrı yardımını esirgemedi. Onu ereğine
ulaştırdı. Mecnun, istek bahçesinden gül derdi. Ölüm ooa şarabından sundu.
Sevgilisinin mezarını kucaklayarak bu mezarda canını yok etti. Bitkin âşık,
Leylâ, diyerek canını verdi, Sanki vermek için canı elindeydi de bu zamanı
bekliyordu. Sevgilisi yaşadıkça onun da yeri yeryüzüydü. Ama sevgilisi
yeryüzünden çekilince o da ayrılıp gitti.
Tasalı Zeyt, bu olanları görünce saçını başını yoldu, üstünü başını yırttı.

Çığlıkları göklere çıktı. Öyle yanık yanık ağladı ki, sesine toplananlar, orada
ölmüş olan Mecnun'u gördüler. Baktılar ki, mezarın üstüne yıkılarak canını vermiş. Ona herkes acıdı. Gömmeyi kararlaştırdılar. Zayıf vücudunu yıkadılar.
Sevgilisinin mezarını açıp, Mecnun'u da yanına koydular. Gökte ruh ruhla anlaştı, yerde ten tenle birleşti. Aradaki engeller ortadan kalktı. Arayan, isteğine kavuşup aradığını buldu. Mezar, o iki sultana yer, o yer iki aya durak
oldu. Mezar üzerine belirti koydular. Bu serüven bütün yeryüzüne yayıldı. Halk
bu mezarı göret yeri yaptı.
Zeyt, bu aşk şehitlerine komşu olup onlara bağlılığını gösterdi. Mezarı onardı.
Zamanla oraya yapılar kurdu. Hep içi yanarak mezarın kandiline ışık verirdi. Hiç
durmadan yasını yeniler, ağlar inlerdi. Bu sevecenli arkadaş, bir gece sabaha
karşı hasta vücudunda güç kalmadığından mezara yaslanıp uykuya dalmıştı.
Rüyasında ona, bahçe içinde iki ay parçası göründü. İkisi de tasadan, kaygıdan,
yabancıların saldırılarından uzaktılar. Özgürdüler. Sevinçli, erinçliydiler.
Zeyt sorup, orasının cennet olduğunu öğrendi.
Zeyt uyanınca, gördüğü düşü herkese anlattı. O günden sonra o iki sevgilinin
mezarı halkın göret yeri oldu.
Arka kapak yazısı:
HALK KİTAPLARI DİZİSİ
Türk Dil Kurumu'nun «Halk Kitapları» dizisi, Türkçe sözcükleri yayın yoluyle
çoğunluğa ulaştırmak, benimsetmek, okuma sevgisi aşılamak, dil -devriminin gerekliliğini somut örnekleriyle göstermek amacını gütmektedir.
«Halk Kitapları» dizisinin kapsamına şu konular girmektedir:
1— Türk büyükleri,
2— Ünlü komutanlar,
3— Yiğitlik destanları,
4— Halk ozanları,
5— Halk öyküleri,
6— Masallar,
7— Çeşitli konular.
Bu dizide, çoğunluğun beğenisini göz önünde tutarak, ona kendi diliyle seslenmeye çalışacağız. Halk arasındaki sözlü anlatım geleneğini yazılı anlatımla da geliştirmek başlıca kaygımız olacak.
«Halk Kitapları» dizisinin ilgiyle karşılanacağına ve yararlı olacağına inanıyoruz.
_____, 5 Lira
Aziz Nesin _ Leyla İle Mecnun
__